

ДЕРЖАВНИЙ ТЕРОР РАДЯНСЬКОЇ ДОБИ

УДК: 316.4.063.7 (477) «1917–1925»

Репресії проти учасників антибільшовицького руху в Україні (1917–1925 рр.): архівно-кримінальні справи свідчать...

У публікації подано частину покажчика учасників антибільшовицького руху в Україні у 1917–1925 рр. у вигляді анотацій архівно-кримінальних справ 1919–1948 рр. провадження.

Ключові слова: антибільшовицький рух, повстанський рух, УНР, громадянська війна, репресії.

Важливим джерелом політичної історії України 1917–1925 рр. стали архівні документи радянських органів державної безпеки. Малодосліджену частину відповідних матеріалів становлять архівно-кримінальні справи на «контрреволюціонерів» – учасників антибільшовицького руху.

До категорії репресованих за «контрреволюційні злочини» відносилися політичні, державні й громадські діячі, а також військовики доби Центральної Ради – Української Держави – Директорії УНР; військовослужбовці армій А. Денікіна, П. Врангеля,

Ю. Пілсудського та представники військових і цивільних адміністрацій; підпільники й повстанці уенерівської, анархо-маховської, білої проросійської і пропольської орієнтацій; учасники опозиційного руху національних меншин: євреїв, татар, німців та ін.; представники релігійної опозиції тощо.

У досліджуваний проміжок часу Україна палала у вогні революції, національно-визвольної боротьби і громадянської війни. До грудня 1920 р. влада змінювалася ніби в калейдоскопі, а наступні 5 років переможці-більшовики невпинно «гасили» полум'я повстанського руху.

«Контрреволюційну» сутність діяльності учасників українського державотворення більшовицьке правосуддя визначало з часу заснування у грудні 1917 р. у Харкові альтернативного радянського уряду України – Генерального секретаріату, який невдовзі оголосив війну «буржуазно-націоналістичній» Центральній Раді. «Брестський мир» країн Четверного союзу з УНР та РСФРР від 27 січня 1918 р. призвів до заміни короткочасної першої більшовицької окупації України на її окупацію німецькими, австро-угорськими підрозділами та військами Антанти. 29 квітня на хліборобському конгресі, організованому Українською демократично-хліборобською партією, генерала Павла Скоропадського було проголошено гетьманом нового державного утворення – Української Держави. Німці санкціонували цей переворот і розпуск недієздатної Центральної Ради.

Перша світова війна закінчилась поразкою Німеччини, унаслідок чого було анульовано всі січневі брест-литовські угоди. Війська Антанти залишили Україну в листопаді 1918 р. і вже 14 грудня Українська Держава впала під тиском очолюваного Директорією антигетьманського повстання. Водночас до Харкова повернулися зі сходу носії «радянської» влади й у січні 1919 р. утворили Українську Соціалістичну Радянську Республіку.

У травні 1919 р. у воєнне протистояння УНР та УСРР втрутилася інша «контрреволюційна» сила – Добровольча армія генерала А. Денікіна. Упродовж кількох місяців вона відкинула з Лівобережжя й частини Правобережжя України Червону армію та затисла війська Директорії на Волині й Поділлі. Восени того ж року в тилу білих виник масштабний повстанський рух.

Спільні антиденікінські партизанські акції вели керовані спеціально утвореним Центральним українським повстанським комітетом (ЦУПКОМ) уенерівські повстанські загони, махновська Революційна повстанська армія України і більшовицька дивізія Червоного козацтва під командуванням В. Примакова. Для боротьби з повстанцями А. Денікін зняв з протибільшовицького фронту кінні козачі полки, що стало важливим фактором загальної поразки його армії.

На початку лютого 1920 р. денікінців було витиснуто з України, а 4 квітня на посту командувача Збройними силами Півдня Росії генерала А. Денікіна замінив адмірал П. Врангель. У червні–серпні його армія зайняла Північну Таврію і розпочала наступ на Донбас, наприкінці вересня на кілька днів оволоділа Маріуполем, після чого вже вела оборонні бої і наприкінці жовтня була змушена відступити на Кримський півострів.

У листопаді 1920 р. Червона армія розгромила війська адмірала П. Врангеля у Криму та відкинула залишки Армії УНР за демаркаційну лінію українсько-польського кордону, встановленого на той час по р. Збруч. Відтоді на заваді остаточному утвердженню в Україні більшовиків став повстанський рух. За чекістською термінологією, цей прояв «внутрішньої контрреволюції» підпадав під визначення «політичний бандитизм».

Найбільшою загрозою більшовикам у 1921 р. був «петлюрівський бандитизм» – селянський повстанський рух за відновлення УНР. Із території Польщі у лютому–листопаді загальне антибільшовицьке повстання в Україні готували очолюваний генерал-хорунжим Ю. Тютюнником Партизансько-повстанський штаб при Головній команді військ УНР (ППШ), а з території Румунії у червні–листопаді – штаб Південної групи військ Армії УНР під керівництвом генерал-хорунжого А. Гулого-Гуленка. У самій Україні у березні–червні діяв ЦУПКОМ, організований удруге тепер уже для боротьби з більшовицькими окупантами. Державний Центр УНР надав йому тимчасові повноваження вищого військового і цивільного органу національної влади, безпосереднього провідника ідей та виконавця завдань ППШ. Національно-визвольним повстанським рухом було охоплено майже все Правобережжя й частина Лівобережжя.

Відчутну небезпеку для більшовиків становила «махновщина» – широкий повстанський рух, яким понад три роки було охоплено південь і схід України. Наказ про створення регулярної Революційної повстанської армії України Н. Махно підписав 5 серпня 1919 р. Махновці воювали проти всіх і прагнули вибороти суспільний лад, за якого обрані ради слугували б не «комісародержавію», а народу; гарантували б виконання законів, ухвалених людьми праці на Всеукраїнському трудовому з'їзді¹. Однак магічність словосполучення «радянська влада» у січні-травні 1919 р. та у вересні-листопаді 1920 р. наштовхувала їх на тимчасовий воєнний союз із більшовиками проти тих, хто радянської влади не визнавав у принципі.

Регіоном поширення білогвардійського повстанського руху під проводом колишніх офіцерів білої армії на початку 1920-х рр. став Кримський півострів, де активну участь в антибільшовицьких виступах брало також місцеве татарське населення. На півночі Правобережжя у союзницькому порозумінні з петлюрівськими отаманами діяла мережа повстанських організацій Б. Савінкова.

Для ліквідації повстанців радянська держава об'єднала сили регулярної армії, спеціальних військ, надзвичайних органів, міліції, державного і партійного апарату в єдину систему так званих військових або постійних нарад. Ще з 28 грудня 1920 р. за постановою РНК УСРР Україну було поділено на військові округи для «боротьби з бандитизмом». Використовувалися такі репресивно-каральні заходи, як заручництво, введення військового стану, масові обшуки, арешти, заслання, ув'язнення в тюрмах і концтаборах, розстріли. У другій половині 1921 р. в результаті чекістсько-військових операцій було ліквідовано ЦУПКОМ, більшість місцевих повстанських комітетів, підпільних груп і повстанських загонів. Частина отаманів і повстанців припинила збройну боротьбу, погодившись на запропоновану V Всеукраїнським з'їздом рад амністію. 28 серпня 1921 р. зневірений у перспективі подальшого протистояння більшовикам загін Н. Мах-

---

¹ Галузевий державний архів Служби безпеки України, ф. 13, спр. 415, т. 1, арк. 546 (зв.).

на чисельністю близько 80 повстанців був змушений перетнути українсько-румунський кордон.

Більшовики прагнули остаточно загасити полум'я свідомого народного опору, що неможливо було зробити одними лише репресіями. З осені 1921 р. в Україні замість продрозкладки було введено продподаток. Це стало одним із чинників, що позбавили учасників Другого зимового походу Армії УНР реальної підтримки населення. Загальне антибільшовицьке повстання, сигналом до якого мав стати Листопадовий рейд, так і не відбулося. 12 квітня 1922 р. ВУЦВК оголосив амністію всім, хто воював проти радянської влади в Україні, крім П. Врангеля, О. Кутепова, Н. Махна, С. Петлюри, П. Скоропадського, Б. Савінкова та Ю. Тютюнника. Як шлях до вирішення в Україні національного питання, у квітні 1923 р. XII з'їзд РКП(б) проголосив курс держави на «українізацію» суспільства. 19 травня 1923 р. ВУЦВК і РНК УСРР видали декрет про запровадження єдиного сільськогосподарського податку у грошовій формі. Зазначені заходи повернули обличчям до влади значну частину української інтелігенції і дали надію селянам на досягнення добробуту.

Повстанство в Україні перестало існувати як масове явище, втративши підтримку населення і попереднє ідейне навантаження, набираючи характерних ознак чистого криміналу, що пустив у середовищі селян глибоке коріння в голодні 1921–1922 рр. Однак ще впродовж 1925 р. фіксувалися останні спалахи прояву національно-визвольного повстанського руху. У прикордонних із Польщею районах продовжувалися партизанські акції під проводом командувача повстанськими загонами й організаціями Правобережжя полковника Я. Орла-Гальчевського, а в Роменській окрузі оперував петлюрівський загін отамана О. Ковалюка.

У березні 1926 р. ДПУ УСРР, розглядаючи ситуацію в українському селі, дійшло однозначного висновку: «Політичного бандитизму в буквальному значенні цього слова на Україні нема»².

² Центральный архив Федеральной службы безопасности Российской Федерации, ф. 2, оп. 4, д. 222, л. 37; *Архирейський Д., Ченцов В.* Влада і селянство в Україні у 20-ті рр. // З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. – 1999. – № 1/2. – С. 87–127.

До цього часу тривали реальний спротив становленню більшовицької влади в Україні і репресії каральних органів за фактами скоєння «контрреволюційних злочинів».

Нещадні репресії і голод, а також неп та українізація винищили опозицію, а ризику під її переслідуванням здавалося б підвела ухвалена президією ЦВК СРСР 2 листопада 1927 р. широка загальна амністія на відзначення десятиріччя «Жовтневої революції». Святкове помилування поширювалося на всі верстви населення й на всі категорії засуджених, за винятком активних діячів антирадянських політичних партій, злісних розтратників і хабарників. Положеннями амністії обумовлено заміну смертного вироку на 10 років позбавлення волі з суворою ізоляцією, негайне і передбачене відбуттям половини терміну покарання дострокове звільнення, повернення із заслань, скасування штрафів, зняття судимостей тощо. Усі трудящі, засуджені до 1 січня 1923 р. за вироками судів чи адміністративних органів за «контрреволюційну» діяльність у роки громадянської війни, підлягали звільненню, засуджені органами ОДПУ СРСР пізніше – загальному скороченню терміну позбавлення волі на третину, а за державні злочини і збройний розбій – на чверть. Було також задекларовано подальше зняття з особливого обліку всіх колишніх офіцерів і військових чиновників білих армій³.

Однак уже у грудні 1927 р. XV з'їзд ВКП(б) ухвалив рішення про колективізацію індивідуальних селянських господарств. Комуністичне керівництво пішло на форсування розвитку промисловості за рахунок посилення економічного, політичного і репресивного тиску на індивідуальні селянські господарства, особливо заможні – «куркульські». Готуючи масштабний наступ на «буржуазне» село, влада намагалася упередити масовий спротив населення впровадженню її непопулярних заходів. Ретельно вивчалися записи старих оперативних обліків. Багатьох колишніх амністованих і «м'яко» покараних військово-службовців імператорської, білої та уенерівської армій, а також «політбандитів», як дійсних і потенційних організаторів опору

³ Ромашкин П. Амнистия и помилование в СССР. – Москва, 1959. – С. 61–63.

новій аграрній політиці, було покарано повторно. Вони обвинувачувалися у скоєнні терористичних актів стосовно представників місцевої влади, в антиколгоспній агітації і шкідництві.

Запроваджена каральними органами неконтрольована практика завдання жорстоких ударів на випередження у 1928–1932 рр. стримала опір населення політиці розкуркулення і колективізації, а надалі призвела до масштабного, уже нічим не виправданого, державного терору, у лещатах якого першими опинилися ще недобиті колишні справжні вороги зміцнілого тоталітарного режиму. Підставою для масових репресій стали сфабриковані обвинувачення у шпигунстві й терористичних намірах.

Таким чином, можна помітити відносну об'єктивність більшості обвинувачень учасникам антибільшовицького руху за кримінальними справами 1919 – першої половини 1920-х рр. провадження. Видається сумнівною навіть відносна об'єктивність відповідних обвинувачень за справами кінця 1920-х – початку 1930-х рр. провадження. Не викликають жодної довіри надумані обвинувачення решткам давно переможеної опозиції за справами другої половини 1930-х рр. провадження.

Масив кримінальних справ на учасників антибільшовицького руху в Україні почав формуватися після проголошення у січні 1919 р. УСРР і тривав невпинно з кількомісячною перервою на період денікінської окупації. Новостворена держава запровадила масштабні застосування покарань до тих, хто перешкодив поширенню «революційних» змін в українському суспільстві. У 1919–1921 рр. каральними повноваженнями стосовно представників ворожого табору було наділено революційні військові трибунали Червоної армії, надзвичайні трійки та колегії губернських і повітових надзвичайних комісій, особливих відділів НК при діючих арміях. Надалі поряд із позасудовими органами ДПУ–НКВС УСРР «контрреволюціонерів» карали надзвичайні сесії губернського, окружного, районного й обласного судів. Вироки за окремими кримінальними справами виносили Головні Суди Кримської і Молдавської АСРР, а також Верховні – СРСР та УСРР.

Формування фондів архівно-кримінальних справ здійснювалося переважно за місцем народження фігурантів, рідше – їх

проживання і «контрреволюційної» діяльності. Частину збірних, групових та інших справ, що за висновками експертів радянських органів держбезпеки становили оперативну й історичну цінність, у різний час було передано на зберігання до Харкова, Києва і навіть Москви.

У роки «хрущовської відлиги» прокотилася перша хвиля реабілітації жертв політичних репресій, унаслідок чого з єдиного основного фонду виокремився фонд припинених кримінальних справ. Проте справжніх, а не фіктивних учасників антибільшовицького руху, на той час реабілітація не торкнулася. Частину з них не реабілітовано й досі. Не зважаючи на наступні потужніші хвилі реабілітації (наприкінці минулого століття) цей процес, на нашу думку, не доведено до логічного завершення.

У 1990-х рр. Галузевий державний архів Служби безпеки України (ГДА СБ України) більшість архівно-кримінальних справ припиненого фонду 1920-х рр. провадження передав на постійне зберігання до Центрального державного архіву громадських об'єднань України та обласних держархівів, що призвело до розпорошеності унікальних фондів. Водночас усі відповідні справи на тих, кому відмовлено в реабілітації, надалі зберігаються в основному фонді ГДА СБ України та його регіональних архівних підрозділів. Вони потребують належного опрацювання, аналізу та систематизації.

Важливим кроком у цьому напрямі стала ініційована ГДА СБ України підготовка анотованого покажчика архівних кримінальних справ основного фонду «Репресії проти учасників антибільшовицького руху в Україні (1917–1925 рр.)».

У роботі взяли участь 17 архівних підрозділів регіональних органів СБУ, що спільно з ГДА СБ України успадкували переважну більшість слідчих матеріалів радянських органів державної безпеки 1920–1930-х рр. провадження. Об'єктом дослідження стали справи на осіб, які народилися не пізніше 1907 р., тобто за віком могли бути задіяні в антибільшовицькому русі у визначений проміжок часу.

У даній публікації подано частину зазначеного покажчика, що становить 268 показових анотацій архівних кримінальних справ 1919–1948 рр. провадження. Причому в зазначеному хро-

нологічному проміжку не представлено лише 1943–1944 рр. Майже половину наведених анотацій (131) складено за справами 1920–1922 рр. провадження – періоду найпотужнішого протистояння утвердженню більшовицької влади в Україні.

Майже 70% анотацій (184) стосуються репресій 1919–1927 рр., ризику під якими мала б підвести широка загальна амністія з нагоди десятої річниці «Жовтневої революції». Решта анотованих справ висвітлює характерні долі колишніх учасників антибільшовицького руху в період розкуркулення, колективізації, Голодомору, масових репресій, а також у передвоєнній повоєнній роки. Справи 1945–1948 рр. провадження торкалися розшуканих радянськими каральними органами за кордоном колишніх учасників антибільшовицького руху, які в еміграції були членами різних «антирадянських контрреволюційних організацій».

Зведені напрацювання учасників проекту подано в алфавітному порядку й оформлено у вигляді таблиці, у 4-х колонках якої зазначено, зокрема, архівні номери справ, їх назви, кількість томів і роки провадження. Анотації впорядковано хронологічно – за вказаною у другій колонці датою винесення фігурантам справ вироків судових і позасудових органів. Основну інформацію представлено в найширшій четвертій колонці. Тут вміщено відомості про установочні дані репресованих, їх покарання й обвинувачення. В анотаціях вказано також про наявність у справах фотографій, особистих документів і представлених як речові докази антибільшовицьких наказів, розпоряджень, відозв тощо.

Непропорційність кількісного і якісного внеску архівних підрозділів у підготовку публікації та загальне дослідження справ відповідної тематики обумовлена, насамперед, кількістю і якістю наявних джерел. Найбільше їх сконцентровано в архівах управлінь СБ України першої столиці радянської України – Харкова та інших колишніх губернських центрів: Полтави, Одеси, Чернігова, Дніпропетровська, Житомира. Тут частіше можна натрапити на джерела, що мають значну історичну цінність.

За анотованими справами проходять державні службовці, правоохоронці та військовики доби Української Держави, УНР

і періоду денікінської окупації України, а також учасники національно-визвольного, махновського, проросійського і стихійного антибільшовицьких повстанських рухів. Особливої уваги заслуговують, зокрема, багатотомна справа на членів Харківського губернського повстанського комітету і група справ на православних священнослужителів, засуджених до розстрілу у грудні 1920 р. за постановою Харківської ГНК за підтримку військової адміністрації адмірала П. Врангеля.

Водночас колишні губернські міста Херсон і Кам'янець із приходом радянської влади перетворилися на повітові, а згодом на окружні. Під час наступної зміни адміністративного поділу України м. Херсон одержало статус обласного, а м. Кам'янець-Подільський – районного центрів. Фонди ГДА СБ України у Херсоні, Черкасах, Донецьку, Луганську, Запоріжжі та інших обласних центрах, що довгий час мали нижчий адміністративний статус, переважно скромні за кількістю й цінністю справ на учасників антибільшовицького руху 1917–1925 рр. Це здебільшого справи 1944–1947 рр. провадження, за якими основним обвинуваченням фігурантів стала їх співпраця під час Великої Вітчизняної війни з німецьким окупаційним режимом в Україні. Згідно з чинним законодавством, на сьогодні ця інформація є конфіденційною.

Штат архівних підрозділів обласних управлінь СБ України неоднорідний і становить від двох до шести співробітників, один з яких є начальником підрозділу або виконавцем його обов'язків. З урахуванням штату і загального навантаження на підрозділ його керівник як відповідальний визначає кількість співробітників, задіяних у реалізації планових завдань, таких, як виявлення та впорядкування анованого покажчика справ. Нерідко він особисто долучається до цієї роботи.

Так, одночасно відповідальними й виконавцями або співвиконавцями даного проекту стали керівники архівних підрозділів управлінь СБУ в Черкаській області – Олена Погоріла, у Житомирській області – Олена Оніщук, у Херсонській області – Наталія Шевченко і в Чернігівській області – Олег Черніченко, а також Головного управління СБУ в АР Крим – Андрій Валякін. У зв'язку зі зміною керівників в архівних підрозділах управлінь

СБ України у Дніпропетровській і Полтавській областях виконання архівно-пошукової роботи й відповідальність за неї впродовж тривалого часу брали на себе співробітники цих підрозділів Оксана Горбовська і Дмитро Тельний. Водночас архівно-кримінальні справи управлінь СБ України у Вінницькій, Донецькій та Одеській областях за визначеною темою мали змогу досліджувати декілька виконавців. Керівники решти підрозділів визначили на даний напрямок роботи по одному співробітнику.

Імена та прізвища всіх учасників спільного проекту зазначено перед поданими анотаціями. Указано також їх участь, виражену в підготовці анотацій (виконавець), виявленні й відборі справ (допоміжна робота) і загальному керівництві (відповідальний).

Поряд із дотриманням зазначених вище загальних вимог до анотування справ у підготовлених до публікації матеріалах збережено індивідуальний підхід виконавців, виражений у стислості або розгорнутості подання основного змісту анотацій. Умінням без зайвих подробиць вихопити з досліджуваної справи суть і вкласти її в анотацію відзначилися архівні підрозділи управлінь СБ України у Вінницькій, Донецькій, Житомирській, Кіровоградській, Одеській, Харківській та Хмельницькій областях. Однак розгорнутий стиль викладу все ж надає більше уявлення про історичну цінність анованої справи і життєвий шлях її фігурантів. Дослідники оцінять змістовність анотацій співробітників архівних підрозділів управлінь СБ України у Дніпропетровській, Запорізькій, Луганській, Миколаївській, Полтавській, Сумській, Херсонській, Черкаській та Чернігівській областях, а також Головного управління СБУ в АР Крим.

На цей час архівні підрозділи регіональних органів СБ України готують анований покажчик архівних кримінальних справ припиненого фонду за щойно висвітленою темою: «Репресії проти учасників антибільшовицького руху в Україні (1917–1925 рр.)». Завершення роботи заплановане на 2013 р. За її результатами можлива підготовка нової джерелознавчої публікації.

**АНОТАЦІЇ АРХІВНО-КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ
«ОСНОВНОГО» ФОНДУ АРХІВІВ ТИМЧАСОВОГО ЗБЕРІГАННЯ
РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ СБ УКРАЇНИ**

1. Архівний підрозділ

Головного управління СБ України в АР Крим

Виконавці: Андрій Валякін, Андрій Кохан

Відповідальний: Андрій Валякін

Дата вироку	Арх. № справи, кіл-ть томів. Рік впровадження	Назва справи	Стисла анотація
1	2	3	4
12.10.1921 р.	17261. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Али Х.М. и др.	Фігуранти справи – Алі Халіль Мукука та інші жителі містечка Сімеїз Ялтинського повіту Таврійської губернії (загалом 12 осіб кримськотатарської національності). За постановою надзвичайної трійки Кримської НК 10-х фігурантів справи засуджено до розстрілу, а 2-х – до 5 років ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як активних членів пов'язаної з «бандами біло-зелених» групи «Ірбіш», учасників скоєних наприкінці 1921 р. кількох нальотів на склади й транспорт з провіантом на шосе Ялта–Севастополь та збройного опору загону червоноармійців у Сімеїзі
03.11.1921 р.	15924. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Спаи А.Н. и др.	За справою проходять Спаї Олександр Миколайович та інші жителі Криму (загалом 18 осіб різних національностей), з яких 4-х засуджено за постановою колегії Кримської НК до розстрілу, а решту – до 5 років примусових робіт. Їх обвинувачено як колишніх офіцерів Білої армії адмірала П. Врангеля та повстанців «банди біло-зелених» – загону

1	2	3	4
			отаманів Спаї й Мамуладзе, що у 1920–1921 рр. оперував у кримських лісах
18.04.1924 р.	16481. 1922–1924 рр.	Следственное дело по обвинению Стеценко М.Л.	Стеценка Михайла Лукича, уродженця м. Мелітополь Таврійської губернії, за вироком надзвичайної сесії Харківського губсуду засуджено до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1919–1920 рр. займав відповідальні посади в контррозвідці денікінської і врангелівської армій, а 1922 р. повернувся з еміграції до Криму як «агент англійської і французької розвідок» із метою «створення ударних монархічних угруповань». У справі зберігаються фотографії та листування фігуранта
30.07.1924 р.	20224, т. 1–41. 1924 р.	«Всероссийский крестьянский союз» (Крымский штаб крестьянских объединений)	За справою проходять 452 жителя Криму, з яких 132-х засуджено за постановою особливої наради при повноважному представнику ОДПУ по Криму до розстрілу, а решту – до різних термінів ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено в належності до монархічної антибільшовицької опозиції – кримського осередку Всеросійського селянського союзу. Організація діяла в 1922–1924 рр., формувала «бойові групи для боротьби з комуністами», шукала зв'язки з іншими антибільшовицькими об'єднаннями й рухами, збирала відомості про економічне та політичне становище в Криму й поширювала пропагандистську літературу. У справі зберігаються фотографії членів організації, примірники пропагандистських відозв до населення Криму
29.10.1924 р.	3078. 1924 р.	Следственное дело по обвинению Бычкова К.А.	Бичкова Кузьму Андрійовича жителя м. Миколаїв, засуджено за постановою особливої наради при відділі ДПУ по Криму до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. брав участь в організації антибільшовицького селянського повстання на території Миколаївського округу Одеської губернії, служив у денікінській контррозвідці, розстрілював черво-

1	2	3	4
			ноармійців, із метою перешкодити наступу Червоної армії брав участь у руйнуванні залізничного мосту через р. Буг поблизу с. Гур'ївка Миколаївського повіту
29.01.1926 р.	835, тт. 1–3. 1925–1926 рр.	Следственное дело по обвинению Аргинского К.Д. и др.	Аргінського Куршута Девлетовича та інших селян різних районів Криму (загалом 48 осіб) засуджено за вироком Головного Суду Кримської АРСР до розстрілу, але за давністю провини смертний вирок усім замінено на 10 років позбавлення волі із суворою ізоляцією та позбавленням прав на 5 років. Їх обвинувачено у службі 1919–1920 рр. у білогвардійському каральному загоні П. М. Шнейдера
17.09.1926 р.	18145, тт. 1–7. 1925–1926 рр.	Следственное дело по обвинению Агриомати А.М. и др.	Агриомати Олександра Макаровича та інших жителів м. Севастополь (загалом 21 особа) засуджено за вироком Верховного Суду СРСР до 1–8 років ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як керівників та членів Головного командування – створеної 1922 р. монархічної організації, що проводила пропагандистську роботу у середовищі білих офіцерів, які не евакуювалися з Севастополя. Членів організації обвинувачено, зокрема, в організації 1925 р. вибуху порохового погребу в районі Севастопольської фортеці
02.04.1927 р.	17825, 1927 р.	Следственное дело по обвинению Бейшули Х.А. и др.	Бейшулі Халіль Алі та інших жителів с. Бешуй Сімферопольського району Кримської АРСР (загалом 4 особи кримськотатарської національності) засуджено за вироком Головного Суду Кримської АРСР до 5 років ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як таких, що 1920 р. служили в армії адмірала П. Врангеля, а під час голоду 1921–1922 рр. «боролися з революційним рухом на селі» у складі організованих для захисту приватної власності від крадіжок і пограбувань «куркульських самосудних комісій»

1	2	3	4
17.12.1928 р.	13762, тт. 1–49. 1928 р.	Следственное дело по обвинению членов партии Милли-Фирка	За справою проходять 63 жителі Криму – громадяни кримськотатарської національності. 12-х із них за постановою колегії відділу ДПУ по Криму засуджено до розстрілу, а решту – до 3–10 років ув'язнення в концтаборі. Усіх обвинувачено як членів національної політичної партії Міллі-Фірка, що прагнула утворення в Криму татарської національно-демократичної республіки. Упродовж 1921–1928 рр. організація перебувала під оперативним наглядом органів ОДПУ, а з другої половини 1920 рр. її діяльність було заборонено. У справі зберігаються фотографії фігурантів
20.04.1929 р.	17832. 1929 р.	Следственное дело по обвинению Ибраимов С.Х. и др.	Ібраїмова Сеїт Халіла та інших жителів містечка Бахчисарай Кримської АРСР (загалом 13 селян кримськотатарської національності) засуджено за постановою особливої наради відділу ДПУ по Криму до виселення з півострова і позбавлення права проживати у великих містах на 3 роки. Їх обвинувачено як учасників «боротьби з революційним рухом на селі» у складі «куркульських самосудних комісій», організованих під час голоду 1921–1922 рр. із метою захисту приватної власності від крадіжок і пограбувань
02.09.1929 р.	17833. 1928–1929 рр.	Следственное дело по обвинению Байрасланова Ф. и др.	Байрасланова Фарих та інших жителів містечка Керч Кримської АРСР (загалом 8 селян кримськотатарської національності) засуджено за вироком судової колегії Кримського обласного суду до виселення з півострова і позбавлення права проживати у великих містах на 3 роки. Їх обвинувачено як учасників «боротьби з революційним рухом на селі» у складі «куркульських самосудних комісій», організованих під час голоду 1921–1922 рр. з метою захисту приватної власності від крадіжок і пограбувань

1	2	3	4
14.09.1929 р.	17831. 1929 р.	Следственное дело по обвинению Еннани А. и др.	Еннани Амета та інших жителів с. Бахсан Карасубазарського району Кримської АРСР (загалом 4 селян кримськотатарської національності) засуджено за постановою особливої наради при колегії відділу ДПУ по Криму до виселення з Криму з позбавленням права проживання у великих містах на 3 роки. Їх обвинувачено як учасників «боротьби з революційним рухом на селі» у складі «куркульських самосудних комісій», організованих під час голоду 1921–1922 рр. із метою захисту приватної власності від крадіжок і пограбувань
14.09.1929 р.	17847. 1929 р.	Следственное дело по обвинению Али Р.	Алі Решида та інших жителів Карасубазарського району Кримської АРСР (загалом 3 селян кримськотатарської національності) засуджено за постановою особливої наради відділу ДПУ по Криму до 6 місяців позбавлення волі. Їх обвинувачено як учасників «боротьби з революційним рухом на селі» у складі «куркульських самосудних комісій», організованих під час голоду 1921–1922 рр. із метою захисту приватної власності від крадіжок і пограбувань
30.08.1930 р.	17816. 1930 р.	Следственное дело по обвинению Умерова А. и Агаева У.	Умерова Азіза та Агаєва Умера, селян кримськотатарської національності містечка Бахчисарай Кримської АРСР, засуджено за постановою особливої наради відділу ДПУ по Криму до розстрілу і 5 років позбавлення волі відповідно. Їх обвинувачено як учасників «боротьби з революційним рухом на селі» у складі «куркульських самосудних комісій», організованих під час голоду 1921–1922 рр. із метою захисту приватної власності від крадіжок і пограбувань

2. Архівний підрозділ Управління СБ України у Вінницькій області

Виконавець: Алла Король

Допоміжна робота: Михайло Бурдяк

Відповідальні: Ігор Солотвінський, Руслан Колесюк

1	2	4	5
28.08.1920 р.	11841. 1920 р.	Дело по обвинению Педенюка П.С.	Педенюка Петра Стратоновича, жителя с. Жерденівка Гайсинського повіту Подільської губернії, засуджено за постановою колегії Подільської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як повстанця загону петлюрівського отамана А. Волинця
16.10.1920 р.	13820. 1920 р.	Уголовное дело по обвинению Галея Г.М.	Галія Григорія Митрофановича, жителя с. Юрківка Могилівського повіту Подільської губернії, засуджено за постановою вищої сесії революційного військового трибуналу 41-ї дивізії 14-ї армії до розстрілу. Його обвинувачено як учасника місцевого антибільшовицького збройного повстання, що відбулося 12–13 жовтня 1920 р. Під час повстання було вбито декілька червоноармійців та представників органів влади
28.06.1921 р.	28011. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Плохотнюк он же Гладух С.Г.	Плохотнюка Стефана Гавриловича, жителя с. Куна Гайсинського повіту Подільської губернії, засуджено за постановою особливо-го відділення 24-ї дивізії до розстрілу. Його обвинувачено як повстанця загонів петлюрівських отаманів А. Волинця і Лиха. У справі зберігається фотографія фігуранта
25.09.1921 р.	12312. 1921 р.	Дело по обвинению Капкана П.Н.	Капкана Павла Микитовича, жителя с. Верхня Кропивна Гайсинського повіту засуджено за постановою колегії Подільської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як повстанця загону отамана Лиха
		Дело по обвинению	За справою проходять Марущак Кирило Тимофійович та інші селяни Гайсинського повіту (загалом 8 осіб). За постановою колегії

1	2	4	5
24.10.1921 р.	28400. 1921 р.	Маращука К.Т. и др.	Подільської ГНК Марущака К.Т. засуджено до розстрілу, 3-х фігурантів – до 5 років ув'язнення в концтаборі, а решту звільнено за недоведеністю провини. Усіх репресованих обвинувачено як повстанців загону петлюрівського отамана Хмари
22.11.1921 р.	13699, тт. 1–2. 1921–1922 р.	Дело по обвинению Деркач Н.А. и др.	За справою проходять Деркач Наталія Аполлонівна та інші жителі сіл Вінницького повіту Подільської губернії (загалом 14 селян і представників сільської інтелігенції), з яких 9-х засуджено за постановою колегії Подільської ГНК до розстрілу, 1-го – до 5 років ув'язнення в концтаборі, а 1-го направлено до колонії для неповнолітніх. За агентурними донесеннями 3-х із них обвинувачено як колишніх військовослужбовців Армії УНР, а інших – як таких, що були готові підтримати повстанський рух за відновлення УНР. Решту фігурантів справи було звільнено за недоведеністю провини. У справі зберігається фотографія репресованого Мельничука Федора Григоровича, зображеного поруч із двома невідомими чоловіками у військовій формі
22.11.1921 р.	28330. 1921 р.	Дело по обвинению Дудника М.А. и др.	Дудника Марка Абрамовича та його брата Гната Абрамовича, жителів с. Пеньківка Літинського повіту Подільської губернії, засуджено за постановою колегії Подільської ГНК до розстрілу. Їх обвинувачено як повстанців загону петлюрівського отамана Я. Гальчевського
07.12.1921 р.	28399. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Ростоцкого А.В.	Ростоцького Олександра Вікентійовича та інших жителів с. Бруслинів Літинського повіту (загалом 3 особи) засуджено за постановою колегії Подільської ГНК до розстрілу. Їх обвинувачено як повстанців загону отамана Я. Гальчевського. Ще 5 фігурантів справи з-під варті звільнено за недоведеністю провини

1	2	4	5
17.03.1922 р.	28375. 1921–1922 рр.	Следственное дело по обвинению Подгурского П.Д. и др.	За справою проходять священик Підгурський Павло Давидович та інші жителі с. Мала Русова Ямпільського повіту Подільської губернії (загалом 13 осіб), з яких 3-х засуджено за постановою колегії Подільської ГНК до розстрілу, а 2-х – до 2 років примусових робіт. Рішення стосовно 8 осіб у справі немає. Усіх обвинувачено як повстанців загонів отаманів А. Волинця, С. Заболотного та Лиха
12.04.1922 р.	13618. 1922 р.	Дело по обвинению Дудника А.Я. и др.	Поліщука Степана Йосиповича, жителя с. Стасів Майдан Літинського повіту, засуджено колегією Подільської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як повстанця загону отамана Я. Гальчевського. Дудника Андрія Яковича та інших жителів цього ж села звільнено з-під варті за недоведеністю провини
29.06.1922 р.	28395. 1922 р.	Дело по обвинению Василишина И.А. и др.	Василишина Івана Андрійовича та інших жителів с. Глибочок Гайсинського повіту (загалом 3 особи) засуджено за постановою надзвичайної п'ятірки боротьби з бандитизмом Подільського губернського відділу ДПУ УСРР до розстрілу. Їх обвинувачено як повстанців загону петлюрівського отамана Левченка
05.07.1922 р.	13780. 1922 р.	Дело по обвинению Василенко Н.В. и др.	Василенка Миколу Васильовича та інших жителів с. Слобода Райгородська Гайсинського повіту (загалом 5 осіб) засуджено за вироком Подільського губернського ревтрибуналу до розстрілу. Смертний вирок стосовно 2-х фігурантів замінено на 5 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах. Усіх обвинувачено як «керівників та членів місцевої повстанської петлюрівської організації», яка восени 1921 р. з метою скоєння теракту пошкодила колію на шляху руху бронепоезда з червоноармійцями й чекістами
		Следственное	Бондаренка Трохима Васильовича й інших жителів сіл Літинського повіту (загалом 31

1	2	4	5
08.07.1922 р.	28370. 1922 р.	дело по обвинению Бондаренко Т.В. и др.	особа) засуджено за постановою надзвичайної п'ятірки боротьби з бандитизмом Подільського губернського відділу ДПУ УСРР при Літинській повітовій дільниці до розстрілу. Їх обвинувачено як повстанців загону отамана Я. Орла-Гальчевського
01.08.1922 р.	28374. 1922 р.	Следственное дело по обвинению Макаренко С.Д. и др.	Макаренко Семена Дмитровича та інших жителів с. Гранів Гайсинського повіту (загалом 4 особи) засуджено за постановою надзвичайної п'ятірки боротьби з бандитизмом Подільського губернського відділу ДПУ УСРР при Гайсинському повітовому виконкомі до розстрілу. Їх обвинувачено як повстанців загону отамана Левченка
06.09.1922 р.	28338. 1922 р.	Дело по обвинению Михальченко А.К. и др.	Михальченка Якимом Кузьмича та інших жителів с. Уляниця Гайсинського повіту (загалом 8 осіб) засуджено за постановою надзвичайної трійки з ліквідації бандитизму на Поділлі до розстрілу. Їх обвинувачено як повстанців загону отамана Левченка. Стосовно 7-ми інших фігурантів рішення у справі немає
19.09.1922 р.	13478. 1922 р.	Дело по обвинению Швеца А.С.	Швеця Артема Семеновича, жителя с. Гушинці Вінницького повіту, засуджено за постановою оперативної трійки № 1 Подільського губернського відділу ДПУ УСРР до розстрілу. Його обвинувачено в постачанні продовольством повстанців отамана Я. Гальчевського
26.09.1922 р.	13483. 1922 р.	Дело по обвинению Гордийчука Я.А.	Гордійчука Якимом Антоновича, жителя с. Майдан Літинський Літинського повіту, засуджено за постановою оперативної трійки № 2 Подільського губернського відділу ДПУ УСРР до розстрілу. Його обвинувачено як інформатора отамана Я. Гальчевського
		Дело по	Нікітченка Федора Михайловича та інших жителів с. Дубова Літинського повіту (загалом

1	2	4	5
29.09.1922	28009. 1922 р.	обвинению Никитченко Ф.М. и др.	11 осіб), засуджено за постановою оперативної трійки Подільського губернського відділу ДПУ УСРР до розстрілу. Їх обвинувачено як повстанців загонів отаманів Я. Гальчевського та Лиха. 3-х інших фігурантів справи з-під варті звільнено за недоведеністю провини
15.10.1922 р.	28369. 1922 р.	Следственное дело по обвинению Крупской Н.Д. и др.	Крупську Ніну Дмитрівну й інших жителів сіл Літинського та Летичівського повітів Подільської губернії (загалом 23 особи) засуджено оперативною трійкою Літинського повіту Подільського губернського відділу ДПУ УСРР до розстрілу. Їх обвинувачено як повстанців загонів отаманів Антончика, Я. Гальчевського й Кучеровського
21.10.1922 р.	28354. 1922 р.	Следственное дело по обвинению Козловского Д.А. и др.	Козловського Дмитра Антоновича та інших жителів сіл Яришівської волості Могилівського повіту (загалом 11 осіб) засуджено Могилівським повітовим відділенням ДПУ УСРР до розстрілу. Їх обвинувачено як керівників і членів місцевої «повстанської петлюрівської організації». 33-х інших фігурантів справи за недоведенням провини з під варті звільнено
30.10.1922 р.	28337. 1922 р.	Дело по обвинению Бернашевского А.П. и др.	Бернашевського Антона Петровича та інших жителів хут. Марімонт Вінницького повіту (загалом 8 осіб), засуджено за постановою надзвичайної трійки з ліквідації бандитизму на Поділлі до розстрілу. Їх обвинувачено як повстанців загону отамана Я. Гальчевського
01.12.1922 р.	28363. 1922 р.	Следственное дело по обвинению Белик О.А.	Білика Онуфрія Андрійовича та інших жителів сіл Літинського повіту (загалом 12 осіб) засуджено за постановою надзвичайної трійки боротьби з бандитизмом на Поділлі до розстрілу. Їх обвинувачено як повстанців загону отамана Я. Шепеля

1	2	4	5
14.08.1923 р.	28405, т. 1-2. 1922-1923 рр.	Следственное дело по обвинению Сержаненка Я.И. и др.	Сержаненка Якова Івановича, Крамарського Олександра Артемовича, Гнедюка Павла Антонович та Попова Івана Петровича – священнослужителів Ямпільського і Могилівського повітів (загалом 4 особи) засуджено за постановою Могилівського повітового відділення ДПУ УСРР до розстрілу. Їх обвинувачено як членів місцевої «повстанської петлюрівської організації». За постановою президії ВУЦВК від 14 серпня 1923 р. смертний вирок першим 3-м фігурантам справи замінено на 5 років ув'язнення в концтаборі зі скороченням терміну покарання на третину застосуванням амністії
12.09.1923 р.	12197. 1923 р.	Дело по обвинению Короля А.У., Рожнятовского А.П. и др.	Короля Антона Уляновича та інших жителів с. Пилява Літинського повіту (загалом 9 осіб) засуджено за вироком надзвичайної сесії Київського губернського суду до 3-10 років позбавлення волі із суворою ізоляцією. Їх обвинувачено як повстанців загону отамана Я. Гальчевського
18.11.1925 р., 11.06. 1927 р.	14312. 1925-1927 рр.	Дело по обвинению Лисак И.В. и Кармана К.П.	Кармана Кирила Павловича, жителя с. Снітків Копайгородського району Могилів-Подільської округи, за вироком надзвичайної сесії Могилів-Подільського окружного суду від 18 листопада 1925 р. засуджено до 3 років позбавлення волі із суворою ізоляцією. Його односельчанина Лисака Івана Вікентійовича за вироком надзвичайної сесії Могилів-Подільського окружного суду від 11 червня 1927 р. засуджено до 10 років позбавлення волі із суворою ізоляцією та конфіскацією особистого майна. Обоє обвинувачено як повстанців збройного формування братів Овчаруків

3. Архівний підрозділ Управління СБ України у Дніпропетровській області

Виконавець: Дмитро Тельний

Відповідальні: Сергій Галанов, Тетяна Нечай

1	2	3	4
	16.04.1920 р. 31086. 1920 р.	Дело на Баловатского А.И.	Баловатського Олександра Івановича, жителя с. Піщанка Новомосковського повіту Катеринославської губернії, засуджено за постановою колегії Катеринославської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив жандармським приставом та членом військово-польового суду Добровольчої армії генерала А. Денікіна, у складі карального загону брав участь у «придушенні робітничого руху в м. Катеринослав»
	23.05.1920 р. 31184. 1920 р.	Дело на Гамулина П.М.	Гамуліна Петра Михайловича, жителя с. Васильківка Новомосковського повіту, засуджено за постановою колегії Катеринославської ГНК до 5 років ув'язнення в концтаборі. Його обвинувачено у службі 1919 р. в офіцерській роті 1-го Сімферопольського полку Добровольчої армії генерала А. Денікіна, неодноразовій участі в боях проти частин Червоної армії
	17.01.1921 р. 31203. 1920–1921 р.	Дело на Нечаева Ф.А.	Нечаєва Федора Андрійовича, жителя повітового м. Новомосковськ, засуджено за постановою Катеринославської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як дезертира з лав Червоної армії та повстанця махновського загону отамана Збруєва, що оперував 1919–1920 рр. на території Павлоградського повіту Катеринославської губернії, чинив збройні пограбування і вбивства представників більшовицької влади та лояльного до неї населення
		Дело на	Баранюка Омеляна Тимофійовича, жителя с. Царичанка Кам'янського повіту Катеринославської губернії, засуджено за постановою колегії Катеринославської ГНК до розстрілу.

1	2	3	4
21.01.1921 р.	23748. 1921 р.	Баранюка Е.Т.	Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив наглядачем, а потім приставом денікінської державної варті на території Новомосковського і Кам'янського повітів, брав участь у боях проти частин Червоної армії; 1920 р., під час нальоту на с. Піщанка Новомосковського повіту повстанців загону петлюрівського отамана Іванова, брав участь у «пограбуванні населення і вбивстві родини Ромашкових». До справи долучено копію довідки від 19 травня 1918 р. про участь Баранюка О.Т. у складі Гайдамацького коша у захисті Києва від більшовиків, а також відозву головнокомандувача збройних сил Півдня Росії генерал-лейтенанта А. Денікіна від 10 квітня 1919 р. «Наши цели и задачи»
02.03.1921 р.	25538, тт. 1-2. 1921 р.	Дело по обвинению Панченко Д.Г., Журавель П.М., Рева И.А. и др.	За справою проходять Панченко Денис Григорович та інші жителі с. Котовка Новомосковського повіту (загалом 28 осіб). За постановою колегії Катеринославської ГНК 12 фігурантів справи засуджено до розстрілу, а решту – до різних термінів позбавлення волі. Їх обвинувачено як таких, що в 1920 р. утворили у своєму селі з дезертирів Червоної армії та «куркулів» загін місцевої самоохорони – організацію петлюрівської орієнтації, яка «замість декларованої боротьби з бандитизмом убивала червоноармійців, радянських працівників та мирних громадян, грабувала населення і встановлювала зв'язки з іншими селами для організації повстання й повалення радянської влади»
17.05.1921	24305. 1921 р.	Дело на Целиковского В.Ф.	Целіковського Василя Федоровича, жителя с. Оленівка Царичанського повіту Катеринославської губернії, засуджено за постановою колегії Катеринославської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1918 р. за часів УНР та Української Держави служив у правоохоронних органах м. Катеринослав,

1	2	3	4
			«брав участь в арештах більшовиків, допитував їх та катував»
12.06.1921	31088. 1921 р.	Дело на Борулько Ф.В.	Борулька Федора Васильовича, жителя с. Олександрівка Олександрійського повіту Херсонської губернії, засуджено за постановою колегії Катеринославської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що впродовж 1918–1920 рр. служив у повстанській армії Н. Махна й загоні петлюрівського отамана Матвієнка, брав участь у збройних пограбуваннях і вбивствах більшовицьких працівників
25.02.1927 р.	31132, тт. 1–2. 1927 р.	Дело на Чернявского С.Л. и др.	Чернявського Семена Леонідовича та інших жителів м. Дніпропетровськ (загалом 8 осіб) засуджено за постановою колегії Дніпропетровського окружного відділу ДПУ УСРР до 3–10 років ув'язнення в концтаборі. Усіх обвинувачено як членів «контрреволюційної» організації, що діяла впродовж 1922–1925 рр. на території Царичанського району Дніпропетровської округи, прагнула збройного повалення існуючої влади і підтримувала зв'язок із закордонною антибільшовицькою організацією Союз порятунку Росії
11.04.1927 р.	24271. 1927 р.	Дело по обвинению Барабаш П.С.	Барабаша Петра Сергійовича, жителя м. Павлоград Дніпропетровської округи, засуджено за постановою колегії Дніпропетровського окружного відділу ДПУ УСРР до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. протистояв підрозділам Червоної армії на чолі 4-го Переяславського полку Дніпровської дивізії отамана Зеленого, а після загибелі отамана й розпаду його дивізії очолював каральний загін Добровольчої армії генерала А. Денікіна та переслідував червоних партизанів і пов'язане з антиденікінським підпіллям населення сіл Капустяна й Виповзки Київської округи (на той час, відповідно, Київського і Переяславського повітів)

1	2	3	4
17.10.1927 р.	24306. 1927 р.	Дело на Дронь (Корж) Я.П.	Дроня (Коржа) Якова Петровича, жителя с. Оленівка Новомосковського району Дніпропетровської округи, засуджено колегією Дніпропетровського окружного відділу ДПУ УСРР до роз-стрілу. Його обвинувачено як повстанця загону махновського отамана Вовка, який 1920–1922 рр. рейдував територіями суміжних повітів Полтавської та Катеринославської губерній, здійснював збройні пограбування й убивства представників більшовицької влади і лояльного до неї місцевого населення

4. Архівний підрозділ Управління СБ України у Донецькій області

Виконавець: Наталія Дрогобецька

Допоміжна робота: Ганна Алексахкіна, Валентина Панченко, Валентин Попов, Ольга Приходько

Відповідальна: Інна Мартиненко

1	2	3	4
23.04.1934 р.	3623. 1934 р.	Следственное дело по обвинению Другакова Г.П.	Другакова Григорія Павловича, жителя м. Сталіно, засуджено за вироком Донецького обласного суду до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив у Добровольчій армії генерала А. Денікіна, брав участь в арештах і стратах комуністів, а надалі проводив агітацію проти колективізації, державної позики й інших заходів більшовицької влади. Ухвалою Найвищого Суду УСРР від 9 червня 1934 р. смертний вирок стосовно Другакова Г.П. замінено на 10 років позбавлення волі з обмеженням у правах на 5 років

1	2	3	4
11.01.1936 р.	2237. 1935–1936 рр.	Следственное дело по обвинению Микитинского Г.А.	Микитинського Григорія Антоновича, жителя м. Сталіно, засуджено за вироком спеціальної колегії Донецького обласного суду до 7 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах з обмеженням у правах на 5 років. Його обвинувачено як активного учасника боротьби з «революційним рухом» під час служби 1918 р. начальником гетьманської державної варти на рудні с. Краснопілля Старобільського повіту (нині Кадіївський район Луганської області)
04.02.1936 р.	592. 1936 р.	Следственное дело по обвинению Дунаевского И.Е.	Дунаєвського Іллю Юхимовича, жителя с. Будьонівка-Олексіївка Будьонівського р-ну, засуджено за вироком спеціальної колегії обласного суду до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. на посаді «начальника держохорони Білої армії» у м. Кривий Ріг активно протистояв антиденікінському повстанському руху, а 1930 р. проводив антирадянську агітацію під час роботи викладачем курсової мережі відділу кадрів Будьонівського рудоуправління
02.11.1939 р.	5501. 1938–1939 рр.	Следственное дело по обвинению Ганжелло И.Т.	Ганжелла Івана Тимофійовича, жителя м. Київ, засуджено за вироком судової колегії Сталінського обласного суду до 10 років позбавлення волі з обмеженням у правах на 5 років. Його обвинувачено як начальника гетьманської державної варти, що 1918 р. вела боротьбу з «революційним рухом» у Сло-в'янському повіті Харківської губернії (нині – Краматорський район Донецької області)

5. Архівний підрозділ Управління СБ України у Житомирській області

Виконавці: Тетяна Луценко, Олена Оніщук

Відповідальна: Олена Оніщук

1	2	3	4
21.07.1919 р.	19916-оф. 1919 р.	Дело по обвинению граждан Шикирявого К., Прядко Г. и других в контрреволюции	Шикирявого Корнія Тихоновича та інших жителів містечка Баранівка Новоград-Волинського повіту Волинської губернії (загалом 4 особи) засуджено за вироком реввійськтрибуналу 12-ї армії до розстрілу. Їх обвинувачено як учасників збройних виступів проти радянської влади у складі повстанського загону петлюрівського отамана Соколовського
08.08.1919 р.	18937-оф. 1919 р.	Дело о контр-революционерах г. Черняхова	Пивовара Никифора Вікторовича та інших жителів містечка Черняхів Житомирського повіту Волинської губернії (загалом 6 осіб) засуджено за постановою колегії Волинської ГНК до розстрілу. Їх обвинувачено в активній участі в місцевих заколотах і погромах, а також у зв'язках із повстанцями загону отамана Соколовського
12.06.1920 р.	19587-оф. 1920 р.	Дело по обвинению Пономарева А.М.	Пономарьова Олександра Михайловича, жителя с. Андрушівка Житомирського повіту, за постановою особливого відділу Першої кінної армії засуджено до розстрілу. Його обвинувачено у «видачі польським військам комуністів і червоноармійців» навесні 1920 р. під час спільного антибільшовицького походу армій УНР і Польщі на Правобережжя. У справі є фотографія фігуранта
04.08.1920 р.	19199-оф. 1920 р.	Дело по обвинению Поддубного В.Ф.	Піддубного Василя Федоровича, уродженця м. Рівне, засуджено за постановою секретно-оперативного відділу Волинської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як сотника Армії УНР, що вів «активну збройну боротьбу проти радянської влади»

1	2	3	4
30.08.1920 р.	19200-оф. 1920 р.	Дело по обвинению Кица М.А.	Кица Михайла Олександровича, уродженця м. Київ, засуджено за постановою колегії Волинського ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що до «Жовтневої революції» служив помічником прокурора Житомирського окружного суду, а за часів УНР «перебував на службі у поляків»
03.09.1920 р.	18916-оф. 1920 р.	Дело по обвинению Демидчук И.Д. и других	Демидчука Гната Даниловича і 2-х інших жителів с. Желонь Овруцького повіту Волинської губернії засуджено за постановою особливого відділу реввійськради 12-ї армії до розстрілу, а ще одного їх односельчанина – до ув'язнення в концтаборі до завершення громадянської війни. Усіх обвинувачено як повстанців загону отамана Панчука, що вели «активну збройну боротьбу проти Червоної армії та радянської влади»
08.09.1920 р.	31458-оф. 1920 р.	Дело по обвинению Кублинского Г.К. и других	За справою проходять Кублинський Григорій Касянович та інші жителі с. Дівошин Овруцького повіту (загалом 13 осіб). 11-х фігурантів справи засуджено за постановою особливого відділу реввійськради 12-ї армії до розстрілу, 2-х – до ув'язнення в концтаборі до завершення громадянської війни. Усіх обвинувачено як учасників антибільшовицького збройного повстання, що відбулося в Овруцькому повіті наприкінці 1919 р.
13.09.1920 р.	20539-оф. 1920 р.	Дело по обвинению Ганусевича Викентия	Ганусевича Вікентія Йосиповича, жителя с. Рудня Овруцького повіту, засуджено за постановою особливого відділу реввійськради 12-ї армії до розстрілу. Його обвинувачено в поширенні антибільшовицьких відозв серед червоноармійців

1	2	3	4
13.01.1921 р.	19267-оф.1920–1921 рр.	Дело по обвинению Подлесоцкого И.И.	Підлісоцького Івана Гнатовича, жителя с. Васьківці Базарської волості Народицького повіту Київської губернії, засуджено за постановою секретно-оперативного відділу Волинської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як учасника місцевого антибільшовицького збройного повстання 1919 р.
24.04.1921 р.	19299-оф. 1921 р.	Дело по обвинению Гончаренко Н.Т. и Крыжановского Н.М.	Гончаренка Миколу Трохимовича та Крижановського Миколу Матвійовича, жителів Радомишльського повіту Київської губернії, засуджено за постановою Радомишльського політбюро до розстрілу. Їх обвинувачено як повстанців місцевих загонів отаманів Журавського й Огородника
01.11.1921 р.	19162-оф. 1921 р.	Дело по обвинению Кузьменко И.А. и других	За справою проходять Кузьменко Гнат Андрійович та інші жителі с. Чоповичі Радомишльського повіту (загалом 8 осіб). 5-х фігурантів справи засуджено за постановою президії Волинської ГНК до розстрілу, а решту – до 5 років ув'язнення в концтаборі. Усіх обвинувачено як членів «Чоповицької підпільної петлюрівської організації»
29.12.1921 р.	31853-оф. 1921 р.	Дело по обвинению Можаровских	Можаровського Гната Васильовича й Можаровського Ісаака Степановича, жителів с. Можари Овруцького повіту, засуджено за постановою колегії Волинської ГНК до розстрілу. Застосуванням амністії смертний вирок стосовно Можаровського І.С. замінено на 5 років ув'язнення в концтаборі. Обох обвинувачено як таких, що в листопаді 1921 р. на кілька днів долучилися до Другого зимового походу Волинської групи Армії УНР

1	2	3	4
04.11.1924 р.	19336-оф.1924 р.	Дело по обвинению Коркушко Д.П. и других	Коркушка Дениса Пилиповича та інших селян Овруцького та Словечанського районів Коростенської округи Волинської губернії (загалом 14 осіб) засуджено за вироком надзвичайної сесії Волинського губернського суду до різних термінів позбавлення волі. Їх обвинувачено у збройних нападах та погромах радянських установ у складі загону отамана Гарася
18.07.1925 р.	31479-оф, тт. 1–11. 1924–1925 рр.	Дело «Всероссийский крестьянский союз», Волинский филиал	За справою проходять Рябош Петро Денисович та інші селяни Коростенського округи Волинської губернії (загалом 20 осіб). 3-х фігурантів справи за вироком надзвичайної сесії Волинського губернського суду засуджено до розстрілу, а решту – до різних термінів позбавлення волі. Усіх обвинувачено як учасників «монархічної контрреволюційної організації», яка прагнула повалення радянської влади шляхом збройного повстання
01.08.1927 р.	31832-оф. 1927 р.	Дело по обвинению Заведюка И.М.	Заведюка Івана Максимовича, жителя с. Мартинівка Пулинського (нині Червоноармійського) району Волинської округи, засуджено за вироком Волинського окружного суду до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що за часів УНР служив комендантом на ст. Сарни та «брав участь у розстрілах полонених червоноармійців і робітників»

6. Архівний підрозділ Управління СБ України у Запорізькій області

Виконавець: Юлія Леміш

Відповідальний: Юрій Рудковський

1	2	3	4
02.06.1931 р.	1874. 1931 р.	Следственное дело по обвинению Калуды А.Д.	Калуду Андрія Дмитровича, жителя с. Волконешти Якимівського району, засуджено за вироком Дніпропетровського міжрайонного суду до 10 років виправно-трудоих таборів із поразкою у правах і конфіскацією майна. Його обвинувачено, зокрема, як «учасника арештів і знущань над селянами» під час служби 1919 р. в каральному загоні Добровольчої армії генерала А. Денікіна
14.09.1931 р.	990. 1931 р.	Следственное дело по обвинению Бестфатера В.В.	Бестфатера Василя Васильовича – жителя колонії Тігенгаген Молочанського району, засуджено міжрайонним судом Дніпропетровського сектору до розстрілу з конфіскацією майна. Його обвинувачено, зокрема, як такого, що в 1918–1920 рр. перебував у сформованому з «поміщиків та куркулівців» загоні місцевої самооборони, брав участь в арештах і розстрілах червоноармійців. Ухвалою Верховного Суду УСРР від 2 листопада 1931 р. смертний вирок стосовно Бестфатера В.В. замінено на 10 років позбавлення волі з подальшим висланням за межі України на 5 років. У справі зберігаються 2 фотографії фігуранта
10.03.1932 р.	1653. 1931–1932 рр.	Следственное дело по обвинению Барановского С.П.	Барановського Семена Пантелеймоновича – жителя с. Святодухівка Новозлатопільського району Дніпропетровської області, засуджено за вироком Дніпропетровського обласного суду до розстрілу. Його обвинувачено, зокрема, як такого, що 1918 р. у складі гетьманського карального загону поміщика Буланова і 1919 р. у складі денікінського карального загону поміщика Ленца брав участь у репресивних заходах стосовно селян Гуляйпільсь-

1	2	3	4
			кого району. Барановського С.П. обвинувачено також в організації «з попівських синів та куркулів» 1918 р. під час австро-німецької окупації України власного карального загону, який переслідував партизанів с. Святодухівка та передавав їх окупаційній військовій адміністрації
20.12.1932 р.	2532. 1932 р.	Следственное дело по обвинению Пеннера П.Я., Пеннера Д.В., Брауна Г.Я., Брауна Я.И.	Одного з фігурантів справи, Брауна Генріха Яковича, голову ревізійної комісії правління с. Ліхтенау Молочанського району Дніпропетровської області, засуджено за вироком Дніпропетровського обласного суду до 10 років ув'язнення у виправно-трудовах таборих. Його обвинувачено, зокрема, у службі 1920 р. в армії адмірала П. Врангеля
22.12.1932 р	2505. 1932 р.	Следственное дело по обвинению Фишера Я.П., Мака П.А., Коппа А.Ф.	Фігурантів справи Фішера Якова Петровича, бригадира колгоспу «Авангард» Молочанського району, і Мака Петра Антоновича, вагівика цього ж колгоспу, засуджено за вироком Дніпропетровського обласного суду до розстрілу й 10 років позбавлення волі у виправно-трудовах таборих відповідно. Їх обвинувачено, зокрема, як таких, що з кінця 1919 р. до кінця 1920 р. перебували в місцевому загоні самооборони, а потім з білою армією відступили до Криму
07.01.1933 р.	1739. 1932–1933 рр.	Следственное дело по обвинению Холода П.К.	Холода Павла Кириловича, жителя с. Воздвиженка Чубарівського району Дніпропетровської області, засуджено за вироком районного народного суду до 5 років ув'язнення у виправно-трудовах таборих за поразкою у правах на 5 років. Його обвинувачено, зокрема, як такого, що 1919 р. впродовж 3 тижнів служив рядовим у Добровольчій армії генерала А. Денікіна; а потім – півтора місяця рядовим у махновській Революційній повстанській армії України

1	2	3	4
11.01.1933 р.	1792. 1932–1933 рр.	Следственное дело по обвинению Бабенко И.С., Дорохова Л.И., Бирюкова И.И., Кремнева Г.Ф., Дороховой У.Г., Кулакова Ф.Г., Тошкова Я.Д.	Одного з фігурантів справи, Кремнева Георгія Федоровича, голову ревізійної комісії артілі «Авангард» Іскрівської сільради Якимівського району Дніпропетровської області, засуджено за вироком Дніпропетровського обласного суду до розстрілу. Його обвинувачено, зокрема, як такого, що з листопада 1919 р. до листопада 1920 р. служив у білій армії теслею похідної авторемонтної майстерні

7. Архівний підрозділ Управління СБ України у Кіровоградській області

Виконавець: Крістіна Пушкаренко

Відповідальна: Марина Грач

1	2	3	4
27.11.1920 р.	14806. 1920 р.	«Дело № 412 Самченко Александр Петрович»	Самченка Олександра Петровича, жителя с. Піщаний Брід Олександрійського повіту Кременчуцької губернії, засуджено за постановою надзвичайної трійки при особливому відділі Другої кінної армії до розстрілу. Його обвинувачено як одного з організаторів антибільшовицького повстання, що у вересні 1920 р. охопило 7 сіл Єлисаветградського повіту
16.02.1921 р.	14700, тт. 1–3. 1921 р.	«Следственное дело № 291 по обвинению Яржембовского В.С. и др.»	За справою проходять 24 жителі м. Єлисаветград, з яких 15-х засуджено за постановою колегії Єлисаветградської ПНК до розстрілу, а решту – до 5–6 років ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як членів підпільної білогвардійської організації під проводом Яржембовського Віктора Савелійовича, яка з метою повалення радянської влади збирала зброю та закликала до своїх лав жителів Єлисаветграду»

1	2	3	4
04.04.1921 р.	14795. 1921 р.	«Следственное дело по обвинению Маракуци Бориса Романовча»	Маракуцу Бориса Романовича, жителя с. Маржановка Олександрійського повіту, за постановою Кременчуцької ГНК засуджено до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що з 1918 р. перебував у «загонах Петлюри, Григор'єва, Тютюнника, Хмари й Махна; брав участь у вбивствах євреїв і комуністів»
31.10.1925 р.	10975. 1925 р.	«Дело по обвинению Бабичева Василия Владимировича»	Бабичева Василя Володимировича, жителя с. Новоолександрівка Маловисківського району Зінов'євської округи, засуджено за вироком Зінов'євського окружного суду до 5 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах з обмеженням у правах на 2 роки й конфіскацією майна. Його обвинувачено як такого, що у 1921–1922 рр. був членом «підпільної петлюрівської організації полковника Нестеренка-Орла» і проводив антибільшовицьку агітацію серед односельчан.
14.12.1929 р.	10667. 1929 р.	«Справа № 553 по обвинению гр-на Колоусова Афанасия Васильевича по ст. 54-10 УК УССР»	Колоусова Панаса Васильовича, жителя с. Цибулеве Знам'янського району Зінов'євської округи, засуджено за постановою колегії ОДПУ до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив у повстанській дивізії отамана Н. Григор'єва, 1920 р. – у загоні петлюрівського отамана П. Хмари, а надалі вів антибільшовицьку агітацію
08.05.1931 р.	14998. 1931 р.	«Дело 67/14069 по обвинению гр. Ключ Ивана Исаевича ст. 54-8-13 УК УССР»	Ключа Івана Ісайовича, жителя с. Піщаний Брід Олександрійського району, засуджено колегією ДПУ УСРР до 3 років заслання до Північного краю. Його обвинувачено як такого, що 1920 р. перебував у місцевому повстанському загоні отамана П. Хмари. У справі зберігаються дві фотографії фігуранта
		«Дело № 28477 по обвинению Костенко Сергея»	Жителів с. Тишківка Тишківського району Одеської області Костенка Сергія Євдокимовича й Устименка Олексія Степановича засуджено за постановою трійки при Управлінні

1	2	3	4
26.09.1937 р.	8602. 1937 р.	Евдокимовича и Устименко Алексея Степановича по ст. 54-3 УК УССР»	НКВС по Одеській області до розстрілу й 10 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах відповідно. Їх обвинувачено в тероризмі й пограбуванні колгоспників. Обидва згадуються також як повстанці загону петлюрівського отамана С.Гризла, що оперував 1920 р. у Звенигородському та Єлисаветградському повітах
17.07.1939 р.	7398. 1937–1939 рр.	«Дело № 12738 по обвинению Пастушенко Семена Антоновича по ст.ст. 54-10, 54-13 УК УССР»	Пастушенка Семена Антоновича, жителя с. Торговиця Підвисоцького району Кіровоградської області, засуджено Верховним Судом УРСР до 10 років позбавлення волі з обмеженням у правах на 5 років. Його обвинувачено як активного учасника «куркульського» повстання 1920 р. в с. Торговиця, під час якого було розстріляно 17 місцевих радянських активістів, а також як такого, що проводив подальшу тривалу антибільшовицьку й антиколгоспну агітацію.
04.10.1939 р.	14036. 1938–1939 рр.	«Дело Дудник Демьян Евдокимович»	Дудника Дем'яна Євдокимовича, шкільного вчителя с. Нова Прага Кіровоградської області, засуджено за вироком Кіровоградського обласного суду до 1 року позбавлення волі в далеких місцях ув'язнення. Його обвинувачено в «контрреволюційній агітації, спрямованій на підрих колгоспного ладу». У слідчих матеріалах містяться відомості про організацію Дудником Д.Є. на початку 1918 р. «куркульсько-есерівського повстання проти радянської влади і видачу німецьким окупаційним військам революційно налаштованих селян»
		«Дело № 24463 по обвинению	Жителя с. Єлисаветградка Олександрівського району Кіровоградської області Боевця Романа Афанасійовича засуджено за вироком військового трибуналу Київського військового округу до 10 років ув'язнення у виправно-

1	2	3	4
05.12.1939 р.	8016. 1936–1939 рр.	гр. Боевца Романа Афанасьевича в преступлении предусмотренном ст. 54 п. 1 УК УССР»	військового трибуналу Київського військового округу до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з обмеженням у правах на 5 років. Його обвинувачено як сотника 3-ї Західної дивізії Армії УНР, у складі якої у 1919–1920 рр. брав участь у боях проти частин Червоної армії
12.11.1940 р.	5981. 1940 р.	«Следственное дело №196/1438 по обвинению Дудяка Николая Васильевича по ст. 54-13 УК УССР»	Дудяка Миколу Васильовича, жителя с. Нагорянка Буцацького р-ну Станіславської області, засуджено за вироком військового трибуналу Одеського військового округу до розстрілу з конфіскацією майна. Його обвинувачено як такого, що 1918 р. вступив до очолюваної генералом Петрусевичем організації Український національний центр, а наступного року організував у Західній Україні бойову дружину січових стрільців і відправив її до Центральної України підтримати Армію УНР на антибільшовицькому фронті. У справі зберігаються чотири фотографії фігуранта
20.06.1946 р.	10499. 1944–1946 рр.	«Дело № 938 по обвинению Завжалова Дмитрия Михайловича»	Завжалова Дмитра Михайловича, уродженця с. Новоукраїнка Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (на час арешту жив у м. Софія, Болгарія), засуджено за вироком військового трибуналу Центрального округу протиповітряної оборони до розстрілу. Його обвинувачено у службі 1919 р. в денікінській армії, у подальшому членстві в емігрантських антибільшовицьких організаціях Російський загальновійськовий союз і Національно-трудовий союз нового покоління, у роботі з 1931 р. редактором газети «За Росію», яка публікувала статті антибільшовицького змісту

8. Архівний підрозділ Управління СБ України у Луганській області

Виконавці: Ірина Козенко, Василь Школа

Відповідальний: Василь Школа

1	2	3	4
07.12.1920 р.	7401. 1920 р.	Уголовное дело по обвинению Вакуленка И.С. и других	За справою проходять Вакуленко Іван Стефанович та інші жителі повітового м. Старобільськ Харківської губернії (загалом 16 осіб). 13 фігурантів справи засуджено за постановою військового революційного комітету Старобільського району до розстрілу, а решту з-під варти звільнено за недоведеністю провини. Усіх репресованих обвинувачено як дезертирів Червоної армії та членів місцевої «контрреволюційної повстанської групи махновської орієнтації»
22.11.1927 р.	26804. 1927 р.	Следственное дело по обвинению Чумакова Н.И. и Ткаченко А.И.	Чумаков Микола Іванович і Ткаченко Олександр Іванович, жителі Осинівського району Старобільської округи, за висновком окружного відділу ДПУ УСРР підлягали ув'язненню в місцевому будинку примусової праці. Їх обвинувачено як таких, що 1919 р. служили стражниками Білолуцької волосної денікінської варти, «заарештували комуністів і червоноармійців та конвоювали їх на розстріл». За постановою старобільського окружного прокурора від 22 листопада 1927 р. справу стосовно Чумакова М.І. і Ткаченка О.І. припинено на підставі амністії з нагоди 10-ї річниці «Жовтневої революції». За справою проходять 14 свідків, які 1919 р. також служили стражниками в денікінському таборі охорони на території с. Білолуцьк. До справи долучено фотографії двох невстановлених чоловіків у військовій формі зі зброєю
07.01.1937 р.	22734. 1937 р.	Уголовное дело по обвинению Бойко С.С.	Бойка Сергія Семеновича, жителя м. Верхній Лисичанського району Донецької області, засуджено Донецьким обласним судом до 10 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив у каральному загоні Добровольчої армії генерала

1	2	3	4
			А. Денікіна, брав участь у боях проти частин Червоної армії і розстрілах червоних партизанів, а надалі агітував проти заходів уряду
09.04.1938 р.	20183. 1938 р.	Уголовное дело по обвинению Маркелова И.И.	Маркелова Івана Івановича, жителя м. Лисичанськ Ворошиловградської області, засуджено трійкою Управління НКВС по Донецькій області до розстрілу. Його обвинувачено у «шпигунстві та участі в контрреволюційній організації». У слідчій справі згадується також про засудження Маркелова І.І. 1924 р. до 5 років ув'язнення як такого, що 1919 р. служив поручником у денікінській армії, брав участь у розстрілі червоноармійців, командував «білобандитським загonom»

9. Архівний підрозділ Управління СБ України у Миколаївській області

Виконавець: Лада Дорошенко

Відповідальна: Оксана Мозулевська

1	2	3	4
05.12.1920 р.	13155. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Романенко Б.В.	Романенка Бориса Васильовича, уродженця м. Миколаїв, за постановою 1-го Кримського особливого пункту особливого відділу Південного фронту засуджено до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що з 5 вересня 1919 р. служив рядовим 12-ї батареї 4-ї артилерійської бригади Добровольчої армії генерала А. Денікіна, а з 25 серпня 1920 р. – у сформованій у м. Миколаїв 8-й бригаді армії адмірала П. Врангеля; брав участь у боях проти частин Червоної армії
		Следственное дело по обвинению	Слідча справа на Яковлева Олександра Григоровича, уродженця м. Миколаїв, підлягала розгляду надзвичайної трійки особливого відділу Всеросійської НК при 3-й стрілецькій дивізії 4-ї армії. Його обвинувачено як відставного полковника старої армії, котрий за радянської

1	2	3	4
09.01.1921 р.	13021, 1920–1921 рр.	Яковлева А.Г. в приналежності к белой армии	влади з грудня 1918 до червня 1919 рр. служив завгоспом управління етапного коменданта у м. Харків, але внаслідок захворювання тифом залишився в місті під час зміни влади й наприкінці червня був мобілізований до Добровольчої армії генерала А. Денікіна. До листопада 1919 р. Яковлев О.Г. очолював охорону Горно-Донецького промислового банку, а потім до лютого 1920 р. служив діловодом Чорноморського управління в м. Новоросійськ і за розпорядженням тимчасового управляючого губернією виконував обов'язки віце-губернатора. Вироку за справою немає. До справи долучено особисті документи фігуранта, зокрема 2 посвідчення. Одне з них виготовлене 3 жовтня 1918 р. в м. Белгород, а друге – 25 лютого 1920 р. у Новоросійську. В обох документах є фотографії
01.10.1927 р.	13090. 1927 р.	Следственное дело по обвинению Бабиченко И.З.	Бабиченка Івана Захаровича, жителя с. Новосе-вастополь Березнігуватського району Херсонської округи, засуджено за вироком надзвичайної сесії Миколаївського окружного суду до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1918 р., за часів гетьманату, служив у державній варті с. Баштанка Миколаївської округи й «активно боровся проти революційних повстанських організацій»
20.02.1928 р.	9099. 1927–1928 рр.	Справа по надзвичайній сесії Миколаївського окрсуду про обвинувачення Брюховецького Данила та інших	Брюховецького Данила Івановича та інших жителів сіл Нечаяне й Дорофіївка Варварівського району Миколаївської округи (загалом 8 осіб) за вироком надзвичайної сесії окружного суду засуджено до 3–10 років позбавлення волі з суворою ізоляцією. Їх обвинувачено як учасників збройного антибільшовицького повстання 1919 р., під час якого в с. Нечаяне було знищено частину карального загону Миколаївської партійної організації. 13 травня 1992 р. Брюховецького Д.І. реабілітовано. Інших фігурантів справи визнано такими, що реабілітації не підлягають

1	2	3	4
04.08.1928 р.	13101. 1928 р.	Следственное дело по обвинению Усатюка И.К.	Усатюка Іону Климовича, жителя с. Богопіль Первомайської округи, засуджено за вироком надзвичайної сесії Первомайського окружного суду до розстрілу. Його обвинувачено як члена організації Союз російського народу з 1905 р., учасника єврейських погромів, секретного агента севастопольської та харківської жандармерії і як такого, що 1920 р. під час рейду територією Первомайського повіту повстанців отамана Ю. Тютюнника, інформував їх про місцезнаходження червоноармійців
15.05.1929 р.	34. 1929 р.	Следственное дело по обвинению Заболоцкого М.А. и др.	Заболоцького Матвія Олексійовича та інших жителів с. Ковалівка Варварівського району Миколаївської округи (загалом 10 осіб) за вироком надзвичайної сесії Миколаївського окружного суду засуджено до 3–10 років позбавлення волі з суворою ізоляцією. Їх обвинувачено як таких, що у серпні 1919 р. організували місцеве селянське повстання під гаслом «боротьби за радянську владу проти комуні». Повстанці підпорядковувалися штабу полковника Яковлева, який на той час очолив антибільшовицький повстанський рух у Миколаївському повіті й за чекістськими даними був пов'язаний із денікінською контррозвідкою. У матеріалах справи наявне посвідчення бійця ЧОП
04.06.1929 р.	8867. 1929 р.	Следственное дело по обвинению Ключе И.И. и др.	За справою проходять Ключе Йосип Іванович та інші жителі колонії Вормс Миколаївської округи (загалом 7 осіб), з яких 3-х засуджено надзвичайною сесією Миколаївського окружного суду до розстрілу, а решту – до 5–10 років позбавлення волі з суворою ізоляцією. Їх обвинувачено як учасників місцевого «куркульського» повстання, що відбулося 1919 р. на підтримку загального антибільшовицького повстанського руху німців-колоністів Одеського та Миколаївського повітів Херсонської губернії. Одного з фігурантів справи, Шмирера

1	2	3	4
			Франца Михайловича, обвинувачено також у проведенні в колонії Вормс за наказом денікінського командування мобілізації молоді й направленні її до Одеси, де з німців-колоністів формувався окремий полк Добровольчої армії
21.03.1930 р.	8595. 1930 р.	Следственное дело по обвинению Юнгмана К.В.	Жителя колонії Карлсруе Баштанського району Миколаївської округи Юнгмана Климентія Валентиновича за постановою судової трійки при колегії ДПУ УСРР засуджено до 10 років ув'язнення в концтаборі. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив у денікінському каральному загоні корпусу генерала Слацова, брав участь у переслідуванні партизан с. Баштанка Миколаївського повіту
05.06.1930 р.	8727. 1930 р.	Следственное дело по обвинению Вдовцова В.В.	Вдовцова Василя Васильовича, жителя с. Любашівка Первомайської округи, за постановою судової трійки при колегії ДПУ УСРР засуджено до 10 років ув'язнення в концтаборі. Його обвинувачено як одного з організаторів збройного антибільшовицького повстання, що відбулося 1919 р. на території Любашівської волості Первомайського повіту Херсонської губернії. Згідно зі слідчими матеріалами очолюваний Вдовцовим В.В. загін чисельністю до 1000 повстанців брав участь у боях проти частин Червоної армії, а в районі залізничних станцій Жеребкове й Заплази розібрав колію та пустив під укіс ешелон із боезапасом для Червоної армії. Після ліквідації повстання Вдовцов В.В. виїхав до м. Одеса і його було мобілізовано до Добровольчої армії; служив у кінному загоні державної варти в м. Ананьїв у чині підпоручика; емігрував, але 1921 р. нелегально повернувся до СРСР
		Следственное дело по	Еллі Алоїза Йосиповича, жителя с. Зульц Карло-Лібкнехтського району Миколаївської області, за постановою трійки при Управлінні НКВС по Одеській області засуджено до розстрілу. Його

1	2	3	4
02.09.1937 р.	6332. 1937 р.	обвиненню Элли А.И.	Його обвинувачено як такого, що 1919 р. перебував у повстанських загонах отаманів Келлера й Шока, які оперували 1919 р. в Миколаївському повіті Херсонської губернії, скоювали «пограбування й убивства відповідальних радянських працівників». Смертний вирок стосовно Елли А.Й. виконано 21 вересня 1937 р.
07.08.1938 р.	3746. 1938 р.	Следственное дело по обвинению Удодова-Орлова Ф.П.	Удодова-Орлова Федора Павловича, жителя м. Миколаїв (на час арешту – комендант УНКВС по Миколаївській області), засуджено за вироком військового трибуналу прикордонних та внутрішніх військ НКВС УРСР до 7 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах із позбавленням звання лейтенанта держбезпеки. Його обвинувачено у приховуванні під час зарахування на службу факту перебування у загоні махновського отамана Клипенка, що оперував у 1918–1919 рр. на території Бахмутського і Єнакіївського повітів Катеринославської губернії
12.07.1948 р.	8014, тт.1–4. 1948 р.	Следственное дело по обвинению Громова Ф.Ф.	Громова Федора Фокича, уродженця м. Київ, засуджено за вироком військового трибуналу військ МВС по Миколаївській області до 25 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах. Його обвинувачено як військовослужбовця денікінської і врангелівської армій, члена закордонної антирадянської організації Російський загально-військовий союз. Згідно зі слідчими матеріалами, Громова Ф.Ф. 1919 р. було мобілізовано рядовим до Добровольчої армії в м. Київ. Він служив у кулеметній команді 16-го Новоархангельського уланського полку та в 2-му Дроздовському полку. На початку 1920 р. Громов Ф.Ф. опинився в м. Севастополь і пішов на навчання до Олексіївського військового училища. Улітку того ж року юнкери брали участь у боях проти частин Червоної армії на Таманському півострові. Громова Ф.Ф. нагороджено Георгіївською медаллю 4-го ступеня. У листопаді 1920 р. разом із військовим училищем він виїхав за кор-

1	2	3	4
			дон до Туреччини, а потім у Болгарію. 1930 р. Громов Ф.Ф. отримав болгарське підданство і в м. Варна, вступив до Російського загальноніського союзу. На час арешту він проживав у м. Бухарест (Румунія) під прізвиськом Тодоров

10. Архівний підрозділ Управління СБ України в Одеській області

Виконавець: Ганна Хворостецька

Допоміжна робота: Лідія Медведєва

Відповідальний: Володимир Романенко

1	2	3	4
08.04.1920 р.	017114. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Самойленко М.И.	Самойленко Михайло Іванович, житель м. Одеса, за висновком слідчого юридичного відділу при Одеській ГНК підлягав примусовим роботам у концтаборі до завершення громадянської війни. Його обвинувачено як такого, що 1919 р., за часів денікінської влади, обіймав посаду коменданта м. Херсон. Рішення колегії Одеської ГНК у справі немає
28.04.1920 р.	018811. 1920 р.	Дело по обвинению Гольдверга Давида Робертовича	Гольдверг Давид Робертович, житель м. Одеса, за висновком слідчого особливого відділу військ Донецької області та Кубані підлягав примусовим роботам у концтаборі до завершення громадянської війни. Його обвинувачено у службі в Дроздовському полку Добровольчої армії, тимчасово дислокованому 1919 р. в Одесі. Рішення трійки особливого відділу у справі немає. У справі зберігається виготовлений 1918 р. квиток студента Одеського політехнічного інституту Гольдверга Д.Р. із фотографією
09.05.1920 р.	017018. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Кильдеева А.В.	Кильдеева Анатолія Володимировича, жителя м. Одеса, засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до розстрілу з конфіскацією майна. Його обвинувачено у службі 1919 р. в контррозвідці Добровольчої армії генерала А. Денікіна. У справі зберігається фотографія Кильдеева А.В. у військовій формі

1	2	3	4
20.05.1920 р.	017000. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Гуйтова А.И.	Гуйтова Олександра Івановича, уродженця м. Черкаси, за постановою колегії Одеської ГНК засуджено до розстрілу з конфіскацією майна. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. обіймав керівні посади в контррозвідці Добровольчої армії, зокрема очолював «контррозвідвальний пункт № 2 при штабі військ Київської області генерала Драгомирова з розвідки фронту і повстанського руху в Україні»
04.06.1920 р.	017095. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Вирих Г.Э, Золотой Н.М., Бек А.К. и др.	Віріха Георгія Ернестовича та інших жителів сіл Люстдорф і Велика Аккаржа Одеського повіту Херсонської губернії (загалом 9 осіб) засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до розстрілу з конфіскацією майна. Їх обвинувачено як учасників антибільшовицького збройного повстання німецьких колоністів 1919 р., під час якого було розстріляно коменданта м. Одеса Мізікевича
10.07.1920 р.	017157. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Прокофьева-Волохова М.Ф., Пономарчук И.И. и др.	За справою проходять Прокоф'єв-Волохов Михайло Феодосійович та інші жителі м. Одеса (загалом 10 осіб). 3-х фігурантів справи засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до розстрілу, а 2-х – до різних термінів ув'язнення в концтаборі. Прокоф'єв-Волохов М.Ф. утік з-під варти до винесення вироку. Решту заарештованих звільнено за недоведеністю провини. Усіх репресованих обвинувачено як членів монархічної організації білогвардійського полковника Мамонтова, що діяла в Одесі 1920 р. і прагнула здійснити антибільшовицький військовий переворот в Одеському повіті
13.07.1920 р.	017214. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Бажанова А.Г. и Козировского К.И.	Бажанова Олександра Георгійовича та Козіоровського Костянтина Іполитовича, жителів м. Одеса, засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до розстрілу. Їх обвинувачено як таких, що у грудні 1919 р. у складі Вовчанського денікінського карального загону брали участь у репресивних заходах щодо населення м. Криве Озеро Балтського повіту Подільської

1	2	3	4
			губернії. У справі зберігаються фотографії Бажанова О.Г. та інших чоловіків у військовій формі
05.08.1920 р.	017323, т.т. 1–6. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Ярошенко М.А., Студницкого М.С. и др.	За справою проходять Ярошенко Меланія Олексіївна та інші жителі м. Одеса (загалом 34 особи), з яких 21-го засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до розстрілу, а решту – до різних термінів позбавлення волі. Усіх обвинувачено як членів білогвардійської повстанської організації, що діяла 1919 р. в Одесі. У справі зберігається виготовлена в лютому 1917 р. фотографія групи офіцерів Новочеркаського полку російської армії
18.10.1920 р.	025412. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Орлова Н.Ф.	Орлова Никифора Федотовича, жителя с. Плоске Тираспольського повіту Херсонської губернії, засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до розстрілу з конфіскацією майна. Його обвинувачено як учасника місцевого антибільшовицького збройного повстання 1919 р. Смертний вирок виконано 20 жовтня 1920 р.
27.11.1920 р.	017352. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Бауэра Михаила Феликсовича	Бауера Михайла Феліксовича, жителя с. Красне Одеського повіту, засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до 5 років ув'язнення в концтаборі. Його обвинувачено у службі 1919 р., за денікінської влади, сільським комендантом
19.12.1920 р.	029592. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Задунайского С.С. и Федосеенко М.С.	Задунайського Семена Семеновича, жителя повітового м. Ананьїв Херсонської губернії, та Федосеєнка Максима Сергійовича (анкетних даних у справі немає) засуджено за постановою надзвичайної трійки особливого відділу 6-ї армії до розстрілу. Їх обвинувачено у добровільному переході з лав Червоної армії на службу до махновської Революційної повстанської армії України під час наступу союзників на Крим. Після розгрому в листопаді 1920 р. армії адмірала П. Врангеля у Криму махновців було проголошено поза законом

1	2	3	4
04.01.1921 р.	017209. 1920–1921 рр.	Следственное дело по обвинению Данилюка И.Л. и Данилюка Л.М.	Данилюка Івана Леонтійовича, жителя повітового м. Балта Подільської губернії, засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до 5 років ув'язнення в концтаборі. Його обвинувачено як такого, що служив у повстанському загоні отамана Ю.Тютюнника. Іншого фігуранта справи, жителя того ж міста Данилюка Леонтія Максимовича, з-під варті звільнено за «відсутністю складу злочину»
19.01.1921 р.	017320. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Баюрского-Баевского Моисея Даниловича	Баюрського-Баєвського Мойсея Даниловича, жителя с. Пужайкове Балтського повіту Подільської губернії, засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як повстанця загону петлюрівського отамана С. Заболотного
04.02.1921 р.	017182. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Филинского Л.Я.	Филинського Леона Яковича, жителя с. Багачівка Балтського повіту, засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як повстанця загонів петлюрівських отаманів С. Заболотного і Я. Кошового. Смертний вирок виконано 6 лютого 1921 р.
14.04.1921 р.	017314. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Цейрингера Ю.И.	Цейрінгера Юлія Івановича, жителя м. Одеса, засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до 5 років ув'язнення в концтаборі. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. брав участь в антибільшовицькому збройному повстанні німецьких колоністів та співпрацював із контррозвідкою денікінської армії. У справі є фотографія Цейрінгера Ю.І. у військово-морській формі
11.06.1921 р.	017282. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Козареза С.Л.	Козареза Семена Лаврентійовича, жителя повітового м. Первомайськ Одеської губернії, засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до розстрілу з конфіскацією майна. Його обвинувачено як учасника пограбувань населення і розстрілу начальника особливого відділу А. Садовського під час антибільшовицького збройного повстання в м. Первомайськ, що відбулося в березні 1920 р. за підтримки загону отамана Ю. Тютюнника

1	2	3	4
11.08.1921 р.	028012. 1921 р.	Дело по обвинению Волошина И.П.	Волошина Івана Петровича, жителя с. Ясинове Балтського повіту, за постановою колегії Балтської ПНК засуджено до 5 років ув'язнення в концтаборі. Його обвинувачено як такого, що у 1918–1920 рр. служив в Армії УНР, а також у повстанському загоні отамана Ю. Тютюнника
17.08.1921 р.	017430. 1921 р.	Дело по обвинению Слободенюка Ивана	Слободенюка Івана, жителя с. Кірнички Балтського повіту, засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до розстрілу з конфіскацією майна. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив в Армії УНР, а 1920 р. – у повстанському загоні отамана С. Заболотного. Смертний вирок виконано 19 серпня 1921 р.
14.09.1921 р.	017526. 1921 р.	Дело по обвинению Дмитриева-Таранцева Владимира Дмитриевича	Дмитрієва-Таранцева Володимира Дмитровича, жителя с. Олександрівка Одеського повіту, засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до 5 років ув'язнення в концтаборі. Його обвинувачено у службі 1919 р. в «туземній офіцерській сотні» Добровольчої армії під час її дислокації в м. Одеса. У справі зберігається дві фотографії Дмитрієва-Таранцева В.Д.
21.09.1921 р.	021329. 1921 р.	Дело по обвинению Чабан А.Ф.	Чабана Авксентія Хомича, жителя повітового м. Первомайськ (до 1919 р. – м. Овідіополь), засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як учасника антибільшовицького збройного повстання, що відбулося в Овідіополі 1919 р. Вирок виконано 23 вересня 1921 р.
10.10.1921 р.	017426. 1921 р.	Дело по обвинению Димитрашко Н.Ф.	Димитрашка Микиту Феодосійовича, жителя с. Тернівка Первомайського повіту, засуджено за постановою колегії Одеської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як повстанця загону петлюрівського отамана Залізняка. Застосуванням амністії смертний вирок замінено на 5 років ув'язнення в концтаборі
		Дело по обвинению	Ґрунда Ладислава Бедржиховича, жителя м. Одеса, за постановою президії Всеросійсь-

1	2	3	4
06.12.1921 р.	016081. 1921 р.	Грунда Ладислава Бедржиховича	кої НК засуджено до 2 років ув'язнення в концтаборі із застосуванням примусових робіт. Його обвинувачено як представника Чехословацької республіки у м. Київ за часів гетьманату й УНР, керівника Чехословацької національної дніпровської дружини, створеної 1918 р для «боротьби з більшовиками й підтримки пана гетьмана». У справі зберігається посвідчення з фотографією Грунда Л.Б. – виконувача обов'язків чеського консула в Українській Народній Республіці
04.01.1922 р.	017434. 1921–1922 рр.	Дело по обвинению Дизова П.К.	Дізова Петра Костянтиновича, жителя с. Паркани Тираспольського повіту, за постановою колегії Одеської ГНК засуджено до розстрілу з конфіскацією майна. Його обвинувачено як такого, що 19 листопада 1921 р. підтримав антибільшовицьке повстання за відновлення УНР, підняте в Парканах Бессарабською групою під час її запізнілої односторонньої участі у Другому зимовому поході Армії УНР
17.01.1922 р.	017264. 1922 р.	Следственное дело по обвинению Самборского Шевченко Г.И., Булавка А.Н.	Самборського Григорія Івановича (Шевченка Івана Івановича), жителя с. Толочківка Ананьївського повіту Одеської губернії, засуджено за постановою колегії ВУНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. брав участь у місцевому антибільшовицькому збройному повстанні німців-колоністів і служив у «Вовчому загоні» денікінської армії, а в 1920–1921 рр. перебував у повстанському загоні петлюрівського отамана А. Левченка. Булавка Олександра Наумовича, жителя с. Соболівка Ананьївського повіту, за постановою малої колегії Одеської ГНК від 30 квітня 1921 р. з-під варті звільнено за недоведеністю провини
028410,		Дело «Всероссийский	За справою проходять Сандул Сергій Олексійович та інші жителі різних сіл Одеської округи (загалом 33 особи), з яких 4-х засуджено за вироком Одеського губернського суду до розстрі-

1	2	3	4
15.06.1925 р.	т. 1–18. 1924–1925 рр.	крестьянский союз» (Одесский филиал)	лу, а решту – до різних термінів позбавлення волі. Їх обвинувачено як таких, що впродовж 1923–1924 рр. були членами «контрреволюційної» монархічної організації Всеукраїнський селянський союз. За постановою президії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету від 28 липня 1925 р. Сандулу С.О. в помилуванні відмовлено, смертний вирок стосовно трьох інших фігурантів справи замінено на 10 років позбавлення волі з суворою ізоляцією та поразкою в правах на 5 років
03.07.1925 р.	028505. 1925 р.	Дело по обвинению Ивановского М.И., Черного Н.С. и других	За справою проходять Івановський Михайло Іванович, Івановський Петро Іванович, Чорний Микола Савелійович та Сліжевський Іуліан Діонісійович – селяни Балтського району Первомайської округи АМСРР. За вироком Головного Суду АМСРР Івановського П.І. та Сліжевсько-го І.Д. засуджено до розстрілу. Останньому вищу міру покарання замінено на 10 років позбавлення волі із суворою ізоляцією та поразкою у правах на 5 років. Смертний вирок стосовно Івановського П.І. виконано 10 липня 1925 р. Івановський М.І. та Чорний М.С. утекли з-під варті й були оголошені до розшуку. Усіх фігурантів справи обвинувачено як таких, що у роки громадянської війни почергово перебували у місцевому осередку «Союзу російського народу», та в Балтській «петлюрівській організації».
24.10.1926 р.	028412, т.1–19. 1924–1926.	Дело «Всероссийский крестьянский союз» (Дело Уренюка и др.)	За справою проходять 6 жителів м. Одеса та Одеської округи. Уренюка Володимира Онуфрійовича засуджено за вироком Верховного Суду УСРР до розстрілу, а решту – до різних термінів позбавлення волі. Їх обвинувачено як таких, що впродовж 1923–1924 рр. були членами очоленої Уренюком В.О. Одеської філії антибільшовицької монархічної організації Всеросійська селянська спілка. До справи долучено вироки й висновки щодо Волинської філії ВСС, Кримському штабу селянських об'єднань та сто-

1	2	3	4
			совно братів Михайловських із Гомельської губернії, що підтримували стосунки з Одеським осередком організації; фотографії Уренюка Володимира Онуфрійовича (отаман Крук), Камиша Павла Несторовича (отаман Кара) й Попова-Каратова Олександра Андрійовича (отаман Воля); мандат отамана Волі, підписаний отаманом Круком; листи отаманів Крука й Сірка до Ю. Тютюнника; відозви «К народу русському, слово о русской армии», «Граждане» від 10 липня 1925 р. за підписом «атаман Владимир Крук»
09.11.1926 р.	017395, Т.1–2. 1926 р.	Следственное дело по обвинению Козленко Федора Ипполитовича и других	За справою проходять 12 жителів м. Одеса. Козленка Федора Іполитовича засуджено за вироком Одеського окружного суду до розстрілу, а решту фігурантів – до різних термінів позбавлення волі. Усіх обвинувачено як членів монархічної організації «Романовці», що діяла 1925 р. в Одесі
05.02.1932 р.	013052. 1932 р.	Следственное дело по обвинению Дудуника Андрея Антоновича	Дудуника Андрія Антоновича, жителя м. Одеса, засуджено за постановою судової трійки при колегії ДПУ УСРР до 5 років ув'язнення в концтаборі. Його обвинувачено як такого, що з 1923 р. був членом Української військової організації з центром у м. Прага. Організація нібито прагнула підготувати в Україні антибільшовицьке збройне повстання і з цією метою 1926 р. направила Дудуника А.А. до Одеси
28.02.1938 р.	026923. 1938 р.	Уголовное дело по обвинению Мазура Исаака Евсеевича	Мазура Ісаака Овсійовича, жителя с. Перейма Піщанського району АМСРР, за постановою особливої трійки НКВС АМСРР засуджено до розстрілу. Його обвинувачено як учасника антибільшовицького повстанського руху 1920–1922 рр. під проводом отамана С. Заболотного та антиколгоспного руху 1928–1930 рр., а надалі – як шкідника і крадія колгоспного майна. Смертний вирок виконано 5 березня 1937 р.

11. Архівний підрозділ Управління СБ України у Полтавській області

Виконавець: Оксана Горбовська

Відповідальні: Олександр Яковенко, Валерій Кудінов

1	2	3	4
02.06.1919 р.	16402. 1919 р.	Следственное дело по обвинению Шаруды И.Д. и Рябцева В.А.	Обох фігурантів справи засуджено за постановою колегії ВУНК до розстрілу. Шаруда Устина Дмитровича, жителя с. Шишаки Миргородського повіту Полтавської губернії, обвинувачено як члена полтавської і миргородської «контрреволюційних організацій самостійників» та організатора повстанського штабу в Шишацькій волості; як такого, що «розбирав залізничну колію за ст. Гоголева; підтримував зв'язок з усією провінцією, доручав арештовувати й розстрілювати євреїв, поширював контрреволюційні відозви». Рябцева Володимира Олексійовича, жителя м. Полтава, обвинувачено як такого, що «перебував для доручень і зв'язку в полтавській контрреволюційній організації самостійників, розбирав залізничну колію поблизу ст. Сагайдак, обстріляв 2 квітня 1919 р. урядовий потяг, чергував на ст. Сагайдак під час убивства п'яти осіб і брав участь у розподілі грошей, що належали вбитим»
22.06.1920 р.	14402. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Беляева Н.П.	Беляєва Миколу Павловича, жителя с. Липове Роменського повіту Полтавської губернії, засуджено за постановою колегії Полтавської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. за часів денікінської влади «служив урядником державної варти і брав участь в арешті й розстрілі комуністів Проня та Гончаренка». До справи долучено особисті документи фігуранта
11.09.1920 р.	14410. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Котова-Конашенко Ф.П.	Котова-Конашенка Пилипа Петровича, жителя с. Василівка Полтавського повіту Полтавської губернії, засуджено за постановою колегії Полтавської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1918 р., за гетьманату, був головою Союзу хліборобів-власників Новотагамлицької волості та сприяв каральному загонові Зинов'єва у викритті в середовищі селян більшовицького підпілля

1	2	3	4
17.10.1920 р.	14577, тт. 1–2. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Рудобашта К.В. и др.	За справою проходять Рудобашта Кирило Васильович та інші селяни Решетилівської волості Полтавського повіту (загалом 93 особи). 15 фігурантів засуджено за постановою колегії Полтавської ГНК до розстрілу, а решту – до різних термінів ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як повстанців загонів петлюрівських отаманів Біленького й Овчаренка, що «брали участь в нападах на радянські установи сіл Решетилівка й Багачки, пограбуваннях і вбивствах мирних громадян»
05.12.1920 р.	16615. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Бривко С.М.	Бривка Сергія Митрофановича, жителя с. Кишеньки Кобеляцького повіту Полтавської губернії, засуджено за постановою особливого відділення 42-ї дивізії 13-ї армії до розстрілу. Його обвинувачено у службі в лавах махновської Револьюційної повстанської армії України, участі в розстрілах комуністів і євреїв
14.12.1920 р.	14946. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Мироненко В.А. Супряги М.К. и Маляренко В.А.	Мироненко Василь Антонович – житель хут. Мирони, Супряга Михайло Карпович та Маляренко Василь Олексійович – жителі с. Горошине Хорольського повіту Полтавської губернії, за висновком слідчого особливого відділу Першої Кінної армії підлягали розстрілу. Їх обвинувачено як таких, що 1920 р. у складі місцевого загону петлюрівського отамана Келеберди, «брали участь у розстрілах мирних жителів». Вироку надзвичайної трійки особливого відділу у справі немає
27.01.1921 р.	14414. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Шкурупий М.Г. и Колотий И.З.	Шкурупія Михайла Григоровича й Колотія Івана Зіновійовича, жителів м. Решетилівка Полтавського повіту, за постановою колегії Полтавської ГНК засуджено до розстрілу. Їх обвинувачено як повстанців загонів петлюрівських отаманів Оверченка й Левченка, що восени 1920 р. брали участь в нападах на містечка Решетилівка, Богодухів та Опішня
		Следственное дело по	Гавву Андрія Лаврентійовича, жителя хут. Рила Кобеляцького повіту, за постановою Кремен-

1	2	3	4
06.02.1921 р.	14456. 1921 р.	обвиненню Гаввы А.Л.	чуцької ГНК засуджено до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1918 р. протягом двох тижнів служив писарем при гетьманській державній варті, 1919 р. – у волосній поліції при денікінській владній адміністрації, а 1920 р. – у повстанському загоні отамана А. Левченка. До справи долучено особисті документи фігуранта
06.02.1921 р.	14250. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Олейник К.З., Колотий В.З. и Пальчик Т.А.	Олійника Кирила Захаровича, Колотія Василя Зіновійовича і Пальчика Трохима Якимовича – жителів м. Решетилівка Кобеляцького повіту, за постановою Кременчуцької ГНК засуджено до розстрілу. Їх обвинувачено як таких, що 1920 р. у складі повстанських загонів петлюрівських отаманів Левченка й Кікотя зі зброєю в руках протистояли утвердженню більшовицької влади в Кобеляцькому й Кременчуцькому повітах Полтавської губернії. До справи долучено заяви фігурантів
09.03.1921 р.	14508. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Головань В.М. и др.	Голованя Василя Максимовича та Трембача Василя Феодосійовича, жителів с. Чернече Хорольського повіту, засуджено за постановою Кременчуцької ГНК до розстрілу. Їх обвинувачено як таких, що в липні 1920 р. дезертирували з лав Червоної армії і вступили до повстанського загону петлюрівського отамана Лисенка, а згодом приєдналися до повстанців отамана Левченка, «брали участь у нападах на навколишні села та в розстрілі захопленого міліціонера с Чернече Хлебникова». До справи долучено особисті документи фігурантів
02.06.1921 р.	14418. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Сидоренко Я.П.	Сидоренка Якова Павловича, жителя с. Глухове Полтавського повіту, засуджено за постановою колегії Полтавської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено в подвійному дезертирстві з лав Червоної армії та участі в убивствах радянських працівників
		Следственное дело по	Хараїма Андрія Кіндратовича, жителя с. Іванівка Криворізького повіту Катеринославської губернії, засуджено за постановою Кременчуцької ГНК до

1	2	3	4
17.06.1921 р.	14457. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Хараима А.К.	розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1920 р. дезертирував з лав Червоної армії й добровільно вступив до махновської Революційної повстанської армії України, у складі якої «брав участь в нападах на села й особисто розстріляв 5-х комуністів»
18.07.1921 р.	14512. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Гладкого Н.А.	Гладкого Никифора Олександровича, жителя м. Полтава, засуджено за постановою колегії Полтавської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як дезертира Червоної армії і повстанця загонів отаманів Овчаренка й Біленького, у складі яких 1920 р. брав участь у нальотах на більшовицькі установи сіл Кобеляцького й Костянтиноградського повітів Полтавської губернії
27.08.1921 р.	14513, тт. 1-3. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Шубы П.И. и др.	Новохацького Петра Івановича (отаман Шуба), уродженця м. Полтава, та ще 7 жителів Полтавського повіту засуджено за постановою колегії Полтавської ГНК до розстрілу. Їх обвинувачено як таких, що 1920 р. організували загін чисельністю до 500 повстанців, який здійснив наліт на Васильцівський волвиконком, закатавав на хут. Лебеди 8 співробітників полтавської повітової міліції, роззброїв 12 червоноармійців на роз'їзді Свинківка
04.10.1921 р.	14114. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Сигиды А.И. и Квач Г.Т.	Сигиду Овер'яна Івановича, жителя с. Кирилівка Костянтиноградського повіту, та Квача Григорія Терентійовича, жителя с. Гільці Лохвицького повіту, за постановою колегії Полтавської ГНК засуджено до розстрілу. Їх обвинувачено як таких, що 1921 р. служили в махновській Революційній повстанській армії України і брали участь в боях проти частин Червоної армії
18.10.1921 р.	14994. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Григораш Л.И. и др.	Григораша Луку Івановича та інших жителів с. Черняхівка Пирятинського повіту Полтавської губернії засуджено за постановою колегії Полтавської ГНК до розстрілу. Їх обвинувачено як повстанців загону петлюрівського отамана Супруна, у складі якого 1920 р. «брали участь у збройних нападах на

1	2	3	4
			державні підприємства й вантажні ешелони, а також у вбивствах громадян»
19.10.1921 р.	14267. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Каневского (Кочубея) М.В.	Фігурант справи Каневський Михайло Васильович – житель с. Петропавлівка Катеринославської губернії. За постановою попереднього слідства Полтавської ГНК його ув'язнено як військовополоненого махновського отамана Кочубея. До справи долучено автобіографію фігуранта, але відомостей про його подальшу долю немає
09.11.1921 р.	14253. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Свиноаренко И.П.	Свиноаренка Івана Павловича, жителя с. Жужманівка Кременчуцького повіту, засуджено за постановою Кременчуцької ГНК до 5 років ув'язнення в концтаборі. Його обвинувачено як такого, що 1920 р. служив у повстанському загоні отамана Левченка, «брав участь у захопленні продагента Третьякова і восьмирічного хлопчика Діденка, які згодом були розстріляні, та знущався над захопленими військовополоненими червоноармійцями»
25.11.1921 р.	14449. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Соколенко Д.Д. и др.	Соколенка Данила Даниловича, жителя с. Лебединівка Кобеляцького повіту, засуджено за постановою колегії Полтавської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1920 р. служив у повстанському загоні отамана Біленького, а після його ліквідації вступив до махновської Революційної повстанської армії України. Іншого фігуранта справи, Груня Миколу Микитовича, жителя с. Коржівка Кобеляцького повіту, було звільнено з-під варті застосуванням амністії
08.12.1921 р.	14121. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Яковенко Г.Г.	Яковенка Григорія Григоровича, уродженця с. Олексіївка Ставропольської губернії, засуджено за постановою колегії Полтавської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як отамана повстанського загону. Однак сам фігурант справи визнав себе рядовим повстанцем загонів отаманів Іванова й Кудрявцева, де перебував упродовж вересня–листопада 1920 р.

1	2	3	4
	23.12.1923 р. 14578. 1923 р.	Следственное дело по обвинению Куценко Н.С. и др.	Куценка Миколу Степановича й інших жителів с. Березова Лука Миргородського повіту (загалом 11 осіб) засуджено за вироком Полтавського губернського суду до 3–10 років ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як членів утвореної в березні 1923 р. за ініціативи Куценка М.С. місцевої петлюрівської організації. Підпільники придбали зброю, сплачували членські внески, мали власну програму і штамп із написом «Комітет лісової петлюрівської організації». До справи долучено фотографії, особисті документи і заяви фігурантів
	08.03.1924 р. 14448. 1924 р.	Следственное дело по обвинению Мариича П.Е.	Маріича Петра Юхимовича, жителя хут. Роздори Малоперещепинського району Полтавської округи, засуджено за вироком Полтавського губернського суду до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. за денікінської влади служив у державній варті та переслідував селян, запідозрених у співпраці з більшовицьким підпіллям. До справи долучено заяви й особисті документи фігуранта
	01.04.1924 р. 14450. 1924 р.	Следственное дело по обвинению Чмурак И.И.	Чмурака Іллю Івановича, жителя м. Полтава, засуджено за вироком Полтавського губернського суду до 10 років ув'язнення в концтаборі з позбавленням прав на 5 років. Його обвинувачено як такого, що в 1918–1920 рр. служив в Армії УНР, а 1921 р., після повернення з Польщі до України, перебував у повстанському загоні отамана Орлика та «брав участь у нападі на червоноармійський обоз»
	28.07.-06.08.1924 р. 16547, т. 1–8. 1924 р.	Следственное дело по обвинению Иващенко А.М. и др.	За справою проходять Иващенко Яким Макарович та інші селяни Лубенської округи (загалом 82 особи), з яких 5-х засуджено за вироком надзвичайної сесії Полтавського губернського суду до розстрілу, 41-го – до 3 років ув'язнення в концтаборі, а решту звільнено за недоведеністю провини. Усіх репресованих обвинувачено як повстанців загону отамана Колесника, що впродовж 1923–1924 рр. оперував у Роменській, Лубенсь-

1	2	3	4
			кій та Прилуцькій округах, грабував потяги, магазини й державні установи, убивав представників влади й лояльного до неї населення. До справи долучено особисті документи і заяви фігурантів
14.12.1925 р.	14600. 1925 р.	Следственное дело по обвинению Коновец М.И. и Шило И.П.	Коновця Михайла Гнатовича, жителя с. Василівка Полтавського району, та Шила Івана Павловича, жителя с. Степки Чутівського району Полтавської округи, за вироком Полтавського окружного суду засуджено до 5 років ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено у службі в денікінській державній варті та участі в розстрілі більшовицьких активістів. До справи долучено заяви фігурантів
06.03.1928 р.	11277, т. 1–4. 1928 р.	Следственное дело по обвинению Левченко М.Г. и др.	За справою проходять Левченко Микола Григорович та інші селяни Глобинського району Кременчуцької округи (загалом 14 осіб), з яких 6-х за вироком Кременчуцького окружного суду засуджено до розстрілу, а решту – до різних термінів ув'язнення. Їх обвинувачено, зокрема, як таких, що 1918 р., за гетьманату, були членами Союзу хліборобів-власників і перебували в каральних загонах, що примушували селян повертати землю її колишнім власникам – поміщикам. До справи долучено особисті документи і заяви фігурантів
08.07.1929 р.	10984. 1929 р.	Следственное дело по обвинению Татуса Г.В. и др.	Татуса Григорія Володимировича й інших жителів с. Оржиці Лубенської округи (загалом 3 особи) за вироком надзвичайної сесії окружного суду засуджено до розстрілу. Їх обвинувачено як таких, що 1919 р. служили в контррозвідці Добровольчої армії генерала А. Денікіна і брали участь в розстрілах заарештованих представників більшовицького підпілля. До справи долучено особисті документи і заяви фігурантів
			Фігуранти справи Давиденко Данило Сергійович та інші жителі с. Більське Опішнянського району

1	2	3	4
09.11.1929 р.	11150. 1929 р.	Следственное дело по обвинению Давыденко Д.С. и др.	Полтавської округи (загалом 7 осіб), з яких 6-х засуджено за вироком надзвичайної сесії Полтавського окружного суду до розстрілу, 1-го – до 10 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах. Усіх обвинувачено як таких, що 1919 р. «служили в денікінській варті, банді Бея і каральному загоні Тугарина, брали участь у вбивствах активістів і партизанів, масових розстрілах громадян»
06.07.1930 р.	11309. 1930 р.	Следственное дело по обвинению Варвянского Т.Д. и др.	Варв'янського Трохима Дмитровича та інших жителів хут. Варв'янський Решетилівського району (загалом 5 осіб) за вироком Полтавського окружного суду засуджено до 5 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах. Їх обвинувачено у вбивстві 1920 р. місцевих більшовицьких активістів. До справи долучено заяви фігурантів
10.06.1933 р.	15113, тт. 1-2. 1933 р.	Следственное дело по обвинению Коваля А.И. и др.	Коваля Олександра Івановича й Бичковського Федора Микитовича, жителів с. Петрівка Гадяцького району Полтавської області, засуджено за постановою судової трійки при колегії ДПУ УСРР до 10 і 5 років ув'язнення в концтаборі відповідно. Першого обвинувачено як отамана, а другого – як козака місцевого петлюрівського повстанського загону, що оперував у першій половині 1920 рр. До справи долучено заяви фігурантів

12. Архівний підрозділ Управління СБ України у Сумській області

Виконавець: Людмила Гончарова

Відповідальний: Сергій Картель

1	2	3	4
01.08.1919 р.	О-7951. 1919 р.	Уголовное дело по обвинению Голуба Е.И.	Голуба Юхима Івановича, жителя хут. Торговиця Карабутівської волості Конотопського повіту Чернігівської губернії, засуджено за постановою колегії Чернігівської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено в «контрреволюційній» діяльності, зокрема, в організації переходу 30-го Конотопського полку Червоної армії на бік Директорії УНР
20.12.1919 р.	О-9966. 1919 р.	Уголовное дело по обвинению Мухи Г.П.	Муху Георгія Петровича, жителя с. Павлівка Сумського повіту Харківської губернії, засуджено за постановою особливого відділу Південного фронту до ув'язнення в Андронівському концтаборі (термін покарання не вказано). Його обвинувачено як поручика Дроздовського полку Добровольчої армії генерала А. Денікіна. До справи долучено особисті речі фігуранта: посвідчення, фотографія, листування, заяви, послужний список
11.01.1920 р.	О-9520. 1920 р.	Уголовное дело по обвинению Барсукова А.И.	Барсукова Андрія Ісаковича, жителя повітового м. Конотоп Чернігівської губернії, засуджено за вироком революційного трибуналу 12-ї армії до 5 років позбавлення волі при будинку примусових робіт. Його обвинувачено у службі в 12-му Білгородському полку Добровольчої армії генерала А. Денікіна
09.03.1920 р.	О-10548. 1920 р.	Уголовное дело по обвинению Щербаненко П.Ф.	Щербаненка Петра Федоровича, жителя повітового м. Ромни, засуджено за постановою колегії Полтавської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено у службі у Смоленському уланському полку ім. Олександра III Добровольчої армії генерала А. Денікіна

1	2	3	4
22.06.1920 р.	О-9182. 1920 р.	Уголовное дело по обвинению Терешкевича С.Є.	Терешкевича Сергія Євгеновича, жителя м. Ромни, засуджено за постановою колегії Полтавської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як командира караульної команди денікінського кінного корпусу генерала А. Шкуро та учасника розстрілів більшовицьких активістів
21.07.1920 р.	О-9507. 1920 р.	Уголовное дело по обвинению Терешкевича А.П.	Терешкевича Олександра Петровича, жителя повітового м. Охтирка Харківської губернії (дворянина, цукрозаводчика), засуджено за постановою надзвичайної трійки особливого відділу 13-ї армії до розстрілу. Його обвинувачено як прапорщика Добровольчої армії генерала А. Денікіна і шпигуна. До справи долучено особисті речі фігуранта: диплом про освіту, свідоцтво про народження і нотаріальні документи
29.12.1920 р.	О-9516. 1920 р.	Уголовное дело по обвинению Пантюшенко М.П.	Слідча справа на Пантюшенка Михайла Павловича, жителя повітового м. Лебедин, підлягала розгляду надзвичайної трійки особливого відділу Всеросійської НК при 3-й стрілецькій дивізії 4-ї армії. Його обвинувачено у службі в 2-му стрілецькому полку Добровольчої армії А. Денікіна, приховуванні офіцерського звання й участі в «контрреволюційному» закладі. Вироку надзвичайної трійки у справі немає
11.03.1921 р.	О-13689. 1921 р.	Уголовное дело по обвинению Кожина П.А.	Кожина Петра Андрійовича, жителя м. Білопілля Сумського повіту, засуджено особливим відділом Всеросійської НК при реввійськраді 6-ї армії до 5 років ув'язнення в концтаборі. Його обвинувачено у службі 1919 р. в Добровольчій армії генерала А. Денікіна, участі в бойових діях на Одеському, Полтавському, Київському та Кримському фронтах
		Уголовное дело по обвинению	За справою проходять Кулик Павло Іванович, Рогальський Григорій Іванович і Шамрай Григорій Мефодійович, жителі с. Грунь Зінківського повіту Полтавської губернії. За постановою колегії Полтавської ГНК слідство стосовно них

1	2	3	4
26.07.1921 р.	О-10493. 1921 р.	Кулика П.И., Рогальского Г.И., Шамрая Г.М.	призупинено до розшуку Кулика П.И., котрий напередодні втік з-під варти. Усіх обвинувачено як повстанців місцевого загону отамана Степенка-Дорожка, що входив до складу махновської Революційної повстанської армії України. Відомостей про подальшу долю фігурантів у справі немає
05.12.1921 р.	О-9202. 1921 р.	Уголовное дело по обвинению Шульги Е.А., Марченко А.Н., Цисти З.К. (56 человек)	Шульгу Омеляна Якимовича, Марченка Андрія Микитовича та інших жителів с. Хмілеве Роменського повіту Харківської губернії (загалом 56 осіб) засуджено за постановою Полтавської ГНК до 3–5 років ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як повстанців місцевого махновського загону, у складі якого брали участь у збройних нападах на державні установи та вбивствах представників більшовицької влади
12.10.1925 р.	О-6352, т. 1-4. 1925 р.	Уголовное дело по обвинению Стешенко Л.И. (11 человек)	Стешенка Лева Івановича та інших жителів Роменської округи (загалом 11 осіб) засуджено за вироком Роменського окружного суду до 1–10 років ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як таких, що впродовж 1921–1925 рр. перебували в місцевому повстанському загоні «петлюрівської орієнтації» під проводом отамана О. Коваля
01.10.1926 р.	О-6351, т. 1–2. 1926 р.	Уголовное дело по обвинению Коваля А.И. (12 человек)	Коваля Олександра Івановича та інших жителів с. Петрівка Роменської округи (загалом 12 осіб) засуджено за вироком Роменського окружного суду до 2–5 років ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як отамана й повстанців місцевого загону «петлюрівської орієнтації», що оперував упродовж 1921–1925 рр.
		Уголовное дело по обвинению	Міщенко Миколу Федоровича (він же Підгородецький Володимир Миколайович), жителя с. Юнаківка Сумської округи, засуд-

1	2	3	4
22.07.1929 р.	О-1758. 1929 р.	Мищенко Н.Ф. он же Подгородецкий В.Н.	жено за вироком Сумським окружного суду до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що в 1919–1920 рр. брав участь у каральних операціях проти населення у складі денікінської та врангелівської армій, а потім проживав за фіктивними документами на ім'я Підгородецького В.М.
09.11.1929 р.	О-6348. 1929 р.	Уголовное дело по обвинению Саливона С.А..	Саливона Семена Андрійовича, жителя хут. Жолоби Грунського району Полтавської округи, засуджено за вироком Полтавським окружного суду до розстрілу. Його обвинувачено у службі 1919 р. в денікінському каральному загоні Тугарина
04.05.1930 р.	О-4409. 1930 р.	Уголовное дело по обвинению Покидько И.М.	Покидька Івана Михайловича, жителя с. Харитонівка Роменської округи, засуджено за вироком Роменським окружного суду до 10 років позбавлення волі й 3 років обмеження у правах. Його обвинувачено як такого, що 1918 р. підтримував владу гетьмана П. Скоропадського й у складі карального загону Макаренка переслідував «революційно налаштованих селян»
02.11.1930 р.	О-9551. 1930 р.	Уголовное дело по обвинению Полоуса С.К., Бойко В.П., Хоменко П.О.	Полоуса Сидора Карповича й Бойка Василя Прохоровича, жителів с. Грунь Грунського району, засуджено за постановою судової трійки при колегії ДПУ УСРР до розстрілу, а їх односельчанина Хоменка Петра Остаповича – до 5 років ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як таких, що 1918 р. були членами прогетьманського Союзу хліборобів-власників, 1919 р. служили в денікінській армії, 1921 р. перебували в місцевій повстанській «банді» отамана Кундія, а надалі проводили «контрреволюційну» агітацію.
		Уголовное дело по	Луценка Федора Трохимовича, жителя м. Суми, засуджено за постановою особливої наради при колегії ДПУ УСРР до 3 років ув'яз-

1	2	3	4
12.03.1931 р.	О-9596. 1931 р.	Уголовное дело по обвинению Луценко Ф.Т.	нення в концтаборі. Його обвинувачено у службі 1919 р. в 10-му драгунському полку Добровольчої армії і подальшій участі 1920 р. в боях з частинами Червоної армії на Перекопі й Криму. У справі згадується про знайомство Луценка Ф.Т. з отаманом Війська Донського генералом Сидоровим
02.06.1931 р.	О-9613. 1931 р.	Уголовное дело по обвинению Баранника В.Е.	Баранника Василя Євграфовича, жителя хут. Чистий Роменського району, засуджено за постановою судової трійки при колегії ДПУ УСРР до 10 років ув'язнення в концтаборі. Його обвинувачено як члена антибільшовицької Кирилівської організації, яка 1921 р. діяла в с. Терені Гадяцького повіту, «тероризувала населення і вбивала активістів». Фігурант справи згадується також як колишній член прогетьманського Союзу хліборобів-власників і військовослужбовець денікінської армії.
31.12.1932 р.	О-11965. 1932 р.	Материалы проверки Зубко С.П.	Зубка Степана Павловича, жителя м. Лебедин, засуджено за вироком Чернігівського обласного суду до 10 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах. Його обвинувачено у службі 1919 р. в Добровольчій армії генерала А. Денікіна
21.05.1933 р.	О-12335. 1933 р.	Уголовное дело по обвинению Чеботкевича Ю.К.	Чеботкевича Юрія Костянтиновича, жителя с. Вирівка Конотопського району Чернігівської області, засуджено за постановою особливої наради при колегії ДПУ УСРР до виселення в Казахстан терміном на 3 роки. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. очолив експедицію місцевого карального загону Добровольчої армії генерала А. Денікіна стосовно жителів с. Вирівка
04.02.	О-3460.	Уголовное дело по	Коменданта Івана Агейовича, жителя м. Шостка, засуджено за вироком Чернігівського обласного суду до 5 років ув'язнення у виправно-

1	2	3	4
1934 р.	1933–1934 рр.	обвиненню Коменданта І.А.	трудовах таборах. Його обвинувачено в «контрреволюційній» діяльності, зокрема, у службі 1919 р. в державній варті гетьмана П. Скоропадського
16.07.1936 р.	О-2134. 1935–1936 рр.	Уголовное дело по обвинению Кривомаза И.И., Сушкова А.А.	Кривомаза Йосипа Івановича та Сушкова Андрія Антоновича, жителів м. Суми, засуджено за вироком виїзної сесії спецколегії Харківського обласного суду до розстрілу із заміною смертного вироку на 10 років позбавлення волі. Їх обвинувачено у службі в контррозвідці Добровольчої армії генерала А. Денікіна, особистій участі в арештах і розстрілах «революційно налаштованих» громадян м. Суми
01.06.1945 р.	О-8973. 1945 р.	Уголовное дело по обвинению Вдзеконского Г.И.	Вдзеконського Георгія Гнатовича, уродженця с. Кульбаки (так у тексті) нині Сумської області, засуджено військовим трибуналом 9-ї гвардійської армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив у денікінській армії помічником командира полку з постачання, емігрував до Туреччини, був членом «контрреволюційної» організації Об'єднання російських еміграційних студентських організацій, потім емігрував до Франції
08.06.1945 р.	О-11619. 1945 р.	Уголовное дело по обвинению Пэтэльчица М.П.	Петельчицю Михайла Петровича, уродженця м. Лебедин, засуджено військовим трибуналом 61-ї армії до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що в 1919–1920 рр. служив у денікінській і врангелівській арміях, потім емігрував за кордон і вступив до «контрреволюційної організації Російський загальновійськовий союз, яка прагнула встановлення в Росії монархічного устрою шляхом збройної боротьби проти Радянського Союзу». До справи долучено особисті речі фігуранта: фотографія, листування, німецький паспорт тощо

1	2	3	4
17.01.1946 р.	О-8843. 1945–1946 рр.	Уголовное дело по обвинению Прозорова Я.И.	Прозорова Якова Івановича, жителя м. Ромни Сумської області, засуджено за вироком військового трибуналу Західносибірського округу до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив у Добровольчій армії генерала А. Денікіна, емігрував до Туреччини й упродовж 1925–1927 рр. перебував у «контрреволюційній організації галіполійців, яка з метою повалення більшовицької влади в Росії поширювала антирадянську літературу і збирала кошти на підривну діяльність проти СРСР»
26.03.1947 р.	О-9045. 1947 р.	Уголовное дело по обвинению Довгого Н.Ф.	Довгого Миколу Федоровича, уродженця м. Суми, засуджено за вироком військового трибуналу Південної групи військ до 10 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах. Його обвинувачено як такого, що впродовж 1919–1920 рр. служив у місцевому повстанському загоні «петлюрівської орієнтації», а надалі – у денікінській і врангелівській арміях, емігрував до м. Бухарест і протягом 1923–1941 рр. був членом української націоналістичної організації «Український допоміжний комітет».

13. Архівний підрозділ Управління СБ України у Харківській області

Виконавець: Костянтин Меркулов

Відповідальний: Сергій Болібок

1	2	3	4
08.04.1919 р. 18749. 1919 р.	Следственное дело по обвинению Рогальского А.А.	Рогальського Олександра Олексійовича, жителя м. Зміїв Харківської губернії, засуджено за постановою Зміївської ПНК до розстрілу. Його обвинувачено як державного службовця за часів гетьманату й УНР та офіцера Добровольчої армії генерала А. Денікіна	

1	2	3	4
07.10.1919 р.	22897. 1919 р.	Следственное дело по обвинению Воротникова И.И. и др.	Воротникова Івана Івановича та інших жителів повітового м. Костянтиноград Полтавської губернії (загалом 4 особи) засуджено за постановою Полтавської ГНК до розстрілу. Їх обвинувачено як таких, що 8 лютого 1919 р. під час стихійного антибільшовицького повстання розстріляли голову Костянтиноградського міського й повітового ревкому Щучка С.С. і закатували 5-х співробітників повітового політбюро
06.05.1920 р.	15487. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Ахлестова Л.Т.	Ахльостова Луку Трохимовича, жителя повітового м. Слов'янськ Катеринославської губернії, за постановою Харківської ГНК засуджено до розстрілу. Його обвинувачено як колишнього військовослужбовця денікінської армії
09.07.1920 р.	34332. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Кривенко И.Д.	Кривенка Івана Дмитровича, жителя с. Добринка Костянтиноградського повіту Полтавської губернії, засуджено за постановою надзвичайної трійки особливого відділу 13-ї армії до розстрілу. Його обвинувачено як колишнього старшого унтер-офіцера російської армії, котрий після нетривалої військової служби у червоній кавалерії з червня 1919 р. очолював комендантську команду зведеного Харківського стрілецького полку Добровольчої армії генерала А. Денікіна
22.11.1920 р.	13080. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Безяева Н.А. и др.	Безяєва Миколу Олександровича, Павленка Кузьму Васильовича й Сорокіна Никифора Никифоровича, жителів Курської губернії, засуджено за постановою Харківської ГНК до розстрілу. Їх обвинувачено як таких, що 1919 р. під час служби в денікінському каральному загоні підполковника князя Гагаріна брали участь в «катуваннях і розстрілах комуністів, червоноармійців та інших громадян, що підтримували радянську владу»
		Следственное дело по	Мацегору Володимира Степановича, жителя с. Шандриголове Ізюмського повіту Харківсь-

1	2	3	4
16.12.1920 р.	18767. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Мацегори В.С.	кої губернії, засуджено за постановою Харківської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив рядовим у Харківському зведеному стрілецькому полку, а потім у Литовському полку Добровольчої армії генерала А. Денікіна
17.12.1920 р.	18739. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Филевского Г.И.	Філевського Григорія Івановича, жителя м. Харків, засуджено за постановою Харківської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1920 р. служив священником при військовому лазареті армії адмірала П. Врангеля в м. Феодосія
18.12.1920 р.	18740. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Самойлова А.Т.	Самойлова Олександра Тимофійовича, жителя повітового м. Куп'янськ Харківської губернії, засуджено за постановою Харківської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1920 р. при владі адмірала П. Врангеля служив священником церкви с. Андріївка Феодосійського повіту
19.12.1920 р.	18764 1920 р.	Следственное дело по обвинению Сергеева В.Н.	Сергеева Віктора Миколайовича, жителя с. Вербівка Зміївського повіту Харківської губернії, засуджено за постановою Харківської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1920 р., за влади адмірала П. Врангеля, служив священником при 27-му військово-польовому госпіталі, дислокованому в м. Сімферополь
31.12.1920 р.	27834. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Судака А.Н. и др.	Судака Антона Миколайовича та інших селян суміжних повітів Полтавської, Катеринославської та Харківської губерній (загалом 34 особи) засуджено за постановою особливого відділу Першої Кінної армії до розстрілу. Їх обвинувачено як повстанців загону отамана Брови, що дотримувався на той час махновської орієнтації
11.01.1921 р.	34331. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Гриппа А.Т.	Гриппа Андрія Трохимовича, жителя с. Ямне Богодухівського повіту Харківської губернії, за постановою Харківської ГНК засуджено до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1920 р. перебував у повстанських загонах отаманів Савченка й Махна

1	2	3	4
08.04.1921 р.	13074. 1920–1921 рр.	Следственное дело по обвинению Иванова И.П.	Іванова Івана Павловича, жителя повітового м. Мелітополь Таврійської губернії, засуджено за постановою Харківської ГНК до 5 років виправних робіт на Донбасі. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив у Добровольчій армії генерала А. Денікіна
04.05.1921 р.	13079. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Бабина С.А. и Кухтина В.И.	Кухтіна Василя Ілліча й Бабіна Сергія Андрійовича, жителів с. Охоче Зміївського повіту, засуджено за постановою Харківської ГНК до розстрілу й 5 років виправних робіт при БУПР відповідно. Їх було обвинувачено як таких, що 1919 р. служили в Добровольчій армії генерала А. Денікіна
31.05.1921 р.	13388. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Горбача Г.Д. и др.	Горбача Григорія Даниловича та інших жителів повітового м. Борзна Чернігівської губернії (загалом 3 особи), засуджено за постановою Харківської ГНК до розстрілу. Їх обвинувачено як таких, що 1919 р. були повстанцями місцевого петлюрівського загону отамана Шекери, формування отамана Ангела й «розстрілювали червоноармійців та комуністів», а потім служили в денікінській і врангелівській арміях
10.06.1921 р.	17073. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Лубенец В.Т.	Лубенця Василя Івановича, жителя с. Долгики Ізюмського повіту, засуджено за постановою Харківської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як колишнього військовослужбовця денікінської армії та повстанця місцевих махновських загонів отаманів Колеснікова й Каменева.
06.09.1921 р.	18737. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Ефимова Е.М.	Єфимова Євгена Михайловича, жителя м. Харків, засуджено за постановою Харківської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1920 р. служив поручиком 5-ї інженерної роти армії адмірала П. Врангеля в м. Феодосія

1	2	3	4
05.10.1921 р.	15482. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Дехтярева В.П.	Дехтярьова Василя Порфирійовича, жителя волосного с. Новомиколаївка Куп'янського повіту, засуджено за постановою Харківської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як повстанця загону отамана Орлика
10.11.1921 р.	14442. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Фурштейна А.М.	Фурштейна Андрія Михайловича, жителя м. Харків, за постановою Харківської ГНК засуджено до 5 років виправних робіт на Донбасі. Його обвинувачено як такого, що 1918 р. служив у гетьманській державній варті, а 1919 р. – у Добровольчій армії генерала А. Денікіна
22.11.1921 р.	13327. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Гончарова Н.Н.	Гончарова Никифора Миколайовича, жителя м. Куп'янськ, засуджено за постановою Харківської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як повстанця місцевого загону отамана Крупи (Сави Шевцова), у складі якого навесні 1921 р. брав участь у розстрілах червоноармійців та радянських працівників на залізничній станції Лиман
08.12.1921 р.	16353. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Скорохода М.Л. и др.	Скорохода Максима Логвиновича та інших жителів с. Козирщина Новомосковського повіту Катеринославської губернії (загалом 6 осіб) за постановою Полтавської ГНК засуджено до розстрілу. Їх обвинувачено як таких, що впродовж 1920–1921 рр. перебували в повстанських загонах отаманів Іванюка й Матвієнка, брали участь у розстрілах червоноармійців та представників більшовицької влади сіл суміжних повітів Полтавської, Катеринославської та Харківської губерній
27.12.1921 р.	34623. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Бахмута Я.Н. и др.	Бахмута Якова Миколайовича та інших жителів с. Івашківка Валківського повіту (загалом 4 особи) за постановою Харківської ГНК засуджено до розстрілу. Їх обвинувачено як таких, що 1921 р. підтримували місцевий повстанський загін отамана Іванюка, «надавали бандитам їжу й одяг, зберігали їхні гвинтівки та набойі»

1	2	3	4
21.01.1922 р.	18772, тт. 1–36. 1921–1922.	Следственное дело по обвинению Панченко П.И. и др.	За справою проходять Панченко Петро Йосипович та інші жителі Валківського, Куп'янського й Богодухівського повітів і м. Харків (загалом 287 осіб). За вироком верховного трибуналу ВУЦВК 29 фігурантів засуджено до розстрілу, а решту – до різних термінів ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як членів Харківського губернського повстанського комітету, який із весни 1921 р. очолював у регіоні повстанський рух за відновлення УНР: підтримував зв'язки з повстанськими формуваннями й надавав їм матеріальну допомогу, сприяв руйнуванню ними залізничної інфраструктури, застосуванню репресій до носіїв влади та пограбуванню більшовицьких установ і підприємств
06.11.1922 р.	13379. 1922 р.	Следственное дело по обвинению Срибного П.П.	Срібного Павла Петровича, жителя с. Лиман Зміївського повіту, за постановою Харківської ГНК засуджено до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 22 грудня 1921 р. дезертирував із залізничного батальйону особливого призначення Червоної армії і на 4 місяці пристав до місцевого повстанського загону отамана Двигуна
17.05.1924 р.	34582. 1924 р.	Следственное дело по обвинению Куца И.С. и Власенко И.И.	Куца Гната Семеновича, жителя с. Куцівка Валківського району Харківської губернії, і Власенка Івана Ілліча, жителя с. Новодмитрівка Чутівського району Полтавської губернії, засуджено за вироком Харківського губернського суду до 10 років ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як учасників місцевої підпільної петлюрівської організації і повстанців загону полковника Перлика
04.10.1926 р.	6440. 1926 р.	Следственное дело по обвинению Мартьянова Я.В.	Мартьянова Якова Васильовича, жителя м. Харків, за постановою Харківського губвідділу ДПУ УСРР засуджено до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив у денікінській контррозвідці та «брав участь у розстрілах червоноармійців, комісарів і революційно налаштованих громадян»

1	2	3	4
04.06.1934 р.	12510. 1934 р.	Следственное дело по обвинению Василенко И.Н.	Василенка Івана Миколайовича, жителя м. Полтава, засуджено за вироком Харківського обласного суду до 2 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив на Катеринославщині в денікінському каральному загоні корпусу генерала Слащова
14.12.1935 р.	2993. 1935 р.	Следственное дело по обвинению Лангорта П.Г.	Лангорта Петра Григоровича, уродженця с. Свидник Турківського повіту Львівської губернії, засуджено за вироком Харківського обласного суду до 3 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах. Його обвинувачено як такого, що у 1918–1919 рр. служив в Армії ЗУНР
18.11.1937 р.	11975. 1937 р.	Следственное дело по обвинению Машкина П.Я.	Машкіна Панкрата Яковича, жителя с. Старовірівка Харківської області, засуджено за постановою надзвичайної трійки УНКВС по Харківській області до 10 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах. Його обвинувачено як такого, що 1920 р. під час антибільшовицького збройного повстання в с. Старовірівка перебував у складі місцевого повстанського загону і вбив продагента Лисенка та 2-х червоноармійців
11.05.1938 р.	2703. 1938 р.	Следственное дело по обвинению Еремина И.В.	Єрьоміна Івана Васильовича, жителя с. Зачувівка Чугуївського району Харківської області, засуджено за постановою надзвичайної трійки УНКВС по Харківській області до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив у каральному загоні денікінської армії, брав участь у допитах та розстрілах комісарів, червоноармійців, червоних партизанів та інших «революційно налаштованих громадян»
21.04.1940 р.	1599. 1940 р.	Следственное дело по обвинению Кошарного И.И.	Кошарного Івана Івановича, жителя м. Красноград Харківської області, засуджено за вироком Харківського обласного суду до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив у контррозвідці денікінської армії, «знущався над полоненими червоноармійцями та цивільними громадянами, які підтримували радянську владу»

14. Архівний підрозділ Управління СБ України у Херсонській області

Виконавці: Наталія Лукашева, Наталія Шевченко

Відповідальна: Наталія Шевченко

1	2	3	4
15.10.1920 р.	12952. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Руссала В.И.	Руссала Василя Івановича, жителя м. Херсон, засуджено за постановою колегії Херсонської ПНК до розстрілу. Його обвинувачено як ад'ютанта командира денікінського карального загону Богомолова. 1919 р. загін ніс караульну службу в м. Херсон та приміській території, протистояв антиденікінському повстанському руху селян Херсонщини. У справі є фотографія фігуранта
12.02.1921 р.	13291. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Пономаренко С.М.	Пономаренка Степана Матвійовича, уродженця м. Олешки Дніпровського повіту, засуджено за постановою трійки Всеросійської НК при особливому відділі узбережжя Чорного та Азовського морів до розстрілу. Його обвинувачено у службі 1920 р. у врангелівському каральному загоні Баранова
07.03.1924 р.	15939, тт. 1–9. 1923–1924 рр.	Следственное дело по обвинению Бекша М.А., Калашника А.О., Макоєда П.И. и др.	За справою проходять Бекша Микола Андрійович та інші селяни Мелітопольського й Херсонського районів (загалом 53 особи), 3-х з яких засуджено за вироком Катеринославського губернського суду до розстрілу, а 44-х – до різних термінів ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як членів місцевої підпільної петлюрівської організації, що впродовж 1921–1923 рр. готувала антибільшовицьке збройне повстання з метою відновлення УНР. Частину підпільників обвинувачено також у попередній службі у загонах армії А. Денікіна, П. Врангеля й Н. Махна. 6-х фігурантів справи 3-підварти звільнено за недоведеністю провини. До справи долучено особисті документи обвинувачених: фотографії, посвідчення, довідки, військові книжки тощо

1	2	3	4
02.11.1926 р.	13290. 1925–1926 рр.	Следственное дело по обвинению Винер-Вишневого А.Р.	Вишневого Арнольда Рувимовича (він же Вінер Арнольд Рувимович і Крігер Онисим Григорович), жителя м. Херсон, засуджено за вироком надзвичайної сесії Херсонського окружного суду до 3 років ув'язнення в концтаборі і 2 років поразки у правах. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив у денікінській контррозвідці, був засуджений за постановою колегії Херсонської ПНК від 21 березня 1920 р. до розстрілу, з-під варти втік і 1921 р. під фіктивними документами влаштувався на службу до органів НК, служив до викриття й повторного арешту 1925 р.
01.04.1928 р.	11501. 1927–1928 рр.	Следственное дело по обвинению Вишковского А.Ф.	Вишківського Олександра Фабіановича, жителя с. Преображенка Дніпровської округи, засуджено за вироком виїзної сесії Херсонського окружного суду до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що впродовж 1919–1920 рр. служив у денікінській і врангелівській арміях, «брав участь у розстрілах революційно налаштованих громадян». Застосуванням постанови ЦВК СРСР від 2 листопада 1927 р. «Про амністію» смертний вирок замінено на 10 років позбавлення волі з суворою ізоляцією
29.07.1929 р.	12929. 1928–1929 рр.	Следственное дело по обвинению Глущенко Т.А. и др.	За справою проходять Глущенко Тимофій Андрійович та інші селяни Херсонської і Мелітопольської округ (загалом 11 осіб), з яких 6-х засуджено за вироком виїзної сесії Херсонського окружного суду до розстрілу, а решту – до різних термінів ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено у службі 1919 р. в денікінському каральному загоні й участі у репресіях проти представників більшовицького підпілля на Херсонщині. Смертний вирок виконано 14 вересня 1929 р.
		Следственное дело по	Бойкова Андрія Макаровича, жителя с. Гола Пристань Херсонської округи, засуджено за

1	2	3	4
06.02.1930 р.	13053. 1929–1930 рр.	обвиненню Бойкова А.М.	постановою судової трійки при колегії ДПУ до розстрілу. Його обвинувачено у службі за місцем проживання в денікінському каральному загоні кубанських козаків, що 1919 р. переслідував «членів революційного комітету й революційно налаштоване населення»
20.02.1930 р.	13056. 1929–1930 рр.	Следственное дело по обвинению Якубовського А.В. и Дубовенка М.К.	Якубовського Оникія Васильовича, жителя с. Павло-Мар'янівка Снігурівського району, та Дубовенка Миколу Кузьмича, жителя с. Яковлівка Березнегуватського району Херсонської округи, засуджено за постановою судової трійки при колегії ДПУ УСРР до розстрілу. Їх обвинувачено як таких, що 1919 р. служили в денікінському каральному загоні генерала Салікова, брали участь у репресіях стосовно місцевого «революційно налаштованого селянства». До справи долучено фотографії і листування Якубовського О.В.

15. Архівний підрозділ Управління СБ України у Хмельницькій області

Виконавець: Наталія Остапчук

Відповідальна: Марина Горин

1	2	3	4
21.03.1925 р.	12405. 1924–1925 рр.	Следственное дело по обвинению Навроцкого Федора Никифоровича	Навроцького Федора Никифоровича, жителя с. Кольки Деражнянського району Проскурівської округи, засуджено за постановою надзвичайної сесії Подільського губернського суду до 8 років позбавлення волі з суворою ізоляцією та конфіскацією майна. Його обвинувачено як повстанця загону отамана Я. Орла-Гальчевського, у складі якого 1920 р. «брав участь у нападах на радянські установи»

1	2	3	4
21.01.1926 р.	4495. 1925–1926 рр.	Следственное дело по обвинению Сенделя Тимофея Станиславовича и др.	За справою проходять Сендель Тимофій Станіславович та інші жителі м. Проскурів (загалом 5 осіб), з яких 4-х засуджено за вироком Проскурівського окружного суду до розстрілу, а 1-го – до 6 років 8 місяців ув'язнення у виправно-трудовах таборах із конфіскацією майна. Їх обвинувачено як таких, що 1924 р. у складі місцевого збройного формування, «з контрреволюційною метою скоювали вбивства, погроми й розбійні напади»
18.02.1926 р.	12633. 1925–1926 рр.	Следственное дело по обвинению Козевича Петра Васильевича	Козевича Петра Васильовича, уродженця с. Богданівка Тернопільського повіту Подільської губернії, засуджено за вироком Проскурівського окружного суду до 7 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах із поразкою у правах на 3 роки. Його обвинувачено як такого, що в березні 1922 р. у складі повстанського загону отамана Я. Орла-Гальчевського брав участь у боях із частинами Червоної армії на території Летичівського, Літинського й Барського повітів Подільської губернії
29.06.1927 р.	12624. 1927 р.	Следственное дело по обвинению Карватовского Адольфа Станиславовича	Карватовського Адольфа Станіславовича, жителя м. Кам'янець, засуджено за вироком надзвичайної сесії Подільського окружного суду до 5 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах із конфіскацією майна. Його обвинувачено у службі восени 1920 р. в «петлюрівській міліції на посаді старшого міліціонера»
07.12.1927 р.	26404. 1927 р.	Следственное дело по обвинению Мотрук Марчевского И.Ю. и др.	Мотрука-Марчевського Івана Юрійовича та інших жителів Кам'янецької і Могилівської округ (загалом 12 осіб) засуджено за вироком надзвичайної сесії Кам'янецького окружного суду до розстрілу з конфіскацією майна. Їх обвинувачено як таких, що впродовж 1922–1925 рр. брали участь у нападах на місцеві радянські установи у складі диверсійних повстанських груп петлюрівського отамана Я. Орла-Гальчевського

1	2	3	4
12.09.1928 р.	20206. 1928 р.	Следственное дело по обвинению Главацкого Федора Степановича	Главацкого Федора Степановича, жителя с. Велика Березна Полонського району Шепетівської округи, засуджено за вироком Шепетівського окружного суду до 10 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах. Його обвинувачено у «пограбуваннях селян і знущанні над ними» під час служби 1918 р. в гетьманському каральному загоні, що дислокувався у м. Славута
27.02.1930 р.	12260. 1929 р.	Следственное дело по обвинению Яремчука Тимофеевича и Заики Сергея Григорьевича	Яремчука Йосипа Тимофійовича, жителя м. Ізяслав Шепетівської округи, та Заїку Сергія Григоровича, жителя м. Красилів Проскурівської округи, засуджено за постановою особливої наради при колегії ДПУ УСРР до 3 років ув'язнення в концтаборі. Першого обвинувачено як командира, а другого – як помічника командира карального загону гетьманської державної варти, що 1918 р. переслідував представників більшовицького підпілля Ізяславського і Проскурівського повітів
14.03.1930 р.	12634. 1929–1930 рр.	Следственное дело по обвинению Довзия Николая Федоровича	Довзія Миколу Федоровича, жителя с. Вінківці Кам'янецької округи, засуджено за постановою особливої наради при колегії ДПУ УСРР до 3 років заслання до Північного краю. Його обвинувачено як такого, що за влади УНР упродовж 1919–1920 рр. служив у комендатурі й карному розшуку повітового м. Нова Ушиця Подільської губернії
07.08.1932 р.	22128. 1932 р.	Следственное дело по обвинению Степанишина Ивана Яковлевича	Степанишина Івана Яковича, жителя с. Михампіль Ярмолинецького району Вінницької області, за вироком Вінницького обласного суду від 27 травня 1932 р. засуджено до розстрілу з конфіскацією майна. Його обвинувачено як такого, що 1918 р. служив у гетьманському каральному загоні, а потім «організував злочинну групу, яка займалася пограбуваннями та вбивствами мирного населення, зокрема єврейської національності». Ухвалою Найвищого Суду УСРР смертний вирок замінено на 10 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах із конфіскацією майна

1	2	3	4
23.05.1942 р.	10608. 1941–1942 рр.	Следственное дело по обвинению Бульбинского Александра Куприяновича	Бульбинського Олександра Купріяновича, жителя м. Корець Рівненської області, засуджено особливою нарадою при комісарі внутрішніх справ СРСР до розстрілу з конфіскацією майна. Його обвинувачено у службі 1918 р. «начальником гетьманської міліції» Берездівської волості Кам'янецького повіту Подільської губернії та участі в розстрілі червоноармійця Таращанського полку
22.01.1946 р.	11963. 1945–1946 рр.	Следственное дело по обвинению Андруся Филиппа Максимовича	Андруся Пилипа Максимовича, уродженця с. Китайгород Брацлавського повіту Подільської губернії, засуджено за вироком військового трибуналу Південної групи військ до 10 років ув'язнення у виправно-трудовах таборих з обмеженням у правах на 5 років. Його обвинувачено як такого, що 1918 р. закінчив Київське юнкерське училище і як хорунжий Армії УНР протягом наступних 2 років «брав участь у боях проти частин Червоної армії», емігрував до Румунії, де впродовж 1924–1941 рр. був членом «контрреволюційної» організації Український комітет допомоги білоемігрантам у Румунії

16. Архівний підрозділ Управління СБ України у Черкаській області

Виконавець і відповідальна: Олена Погоріла

1	2	3	4
07.11.1922 р.	9817, тт. 1–6. 1921–1922 рр.	Дело №1045 «Уманская контрреволюционная организация» по обвинению Ягодзинской и др.	Ягодзинську Галину Збігнівну та інших жителів повітового м. Умань Київської губернії (загалом 25 осіб польської національності) засуджено за вироком військової колегії Верховного трибуналу при ВЦВК до розстрілу й різних термінів ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як членів «уманської пляцувки», яка влітку–восени 1921 р. за підтримки 2-го відділу 6-ї польської армії поширила свій вплив на території Південно-Західної України, підтримувала зв'язки з петлюрівськими й савінківськими повстанськими загонами, займалася шпигунством. До справи долучено особисті докумен-

1	2	3	4
			ти фігурантів: фотографії, посвідчення, приватне листування, частину карти Уманщини тощо
19.04.1929 р.	10183. 1929 р.	Справа кримінального судового відділу Шевченківського окрсуду про обвинувачення Щириці Якова Панасовича, Романенка Федора Агаповича, Дешевенка Мيني Порфировича, Чубенка Карпа Яковича та інших	За справою проходять 7 жителів сіл Шабельники, Тінки й Боровиця Чигиринського району Шевченківської округи. Щирицю Якова Панасовича засуджено за вироком Шевченківської надзвичайної сесії Черкаського окружного суду до розстрілу, а решту фігурантів – до 1,6–8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Їх обвинувачено як отамана Мамає і повстанців очолюваного ним Білоярського полку – місцевої «петлюрівської» повстанської організації, що була сформована як загін самооборони й підтримувала зв'язок із Холодноярським повстанкомом і повстанським загonom отамана П. Хмари. У 1919–1920 рр. повстанці спільно протистояли підрозділам Добровольчої і Червоної армій. Із показань свідків відомо також про вплив Холодноярського повстанкому на оперування повстанських загонів отаманів Чорного Ворона і П. Хмари поблизу м. Кам'янка, Товкача – неподалік від с. Полуднівка та Яблучка – в районі сіл Матусове – Лебедин
12.09.1929 р.	10180. 1929 р.	Справа кримінального судового відділу Шевченківського окрсуду по обвинуваченню Варича Василя Ніловича	Варича Василя Ніловича, жителя с. Тінки Чигиринського району Шевченківської округи, засуджено за вироком надзвичайної сесії Шевченківського окружного суду до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Його обвинувачено як такого, що 1919–1920 рр. підтримував зв'язки з повстанцями Білоярського полку отамана Мамає та проводив антибільшовицьку агітацію
22.03.1930 р.	14027. 1930 р.	Справа кримінально-судового відділу Шевченківського окрсуду	Горобця Івана Якимовича, жителя м. Сміла Шевченківської округи, засуджено за вироком надзвичайної сесії Шевченківського окружного суду до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. служив у Денікінській армії команди-

1	2	3	4
		по звинуваченню Горобця Івана Якимовича	ром караульної роти й головою військово-польового суду за місцем проживання. Згідно зі слідчими матеріалами, очолювана Горобцем І.Я. рота діяла як «каральний загін у боротьбі з більшовизмом». До справи долучено фотографію фігуранта
18.08.1941 р.	12818. 1940 р.	Контрольно-наблюдательное дело на Ризова-Гризова Н.П.	Ризова-Гризова Наума Павловича, жителя с. Василівці Черкаського району Київської області, засуджено за вироком Харківського обласного суду до розстрілу. Його обвинувачено у «шпигунсько-підривній діяльності». Згідно зі слідчими матеріалами, 1919–1920 рр. Ризов-Гризов Н.П. служив офіцером Армії УНР і, зокрема, командував каральним загоном, що діяв на території Кам'янської та Олександрівської волостей Чигиринського повіту Київської губернії. До справи долучено фотографію фігуранта

17. Архівний підрозділ Управління СБ України у Чернігівській області

Виконавець і відповідальний: Олег Черніченко

1	2	3	4
09.03.1920 р.	14415. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Каламакина А.Ф.	Каламакіна Якіма Федоровича, жителя хут. Лихий Новозибківського повіту Чернігівської губернії (нині територія Білорусії), засуджено за постановою військового слідчого особливого відділу 9-ї армії до ув'язнення в концтаборі до закінчення громадянської війни. Його обвинувачено як такого, що 1919 р., за денікінської влади, служив «окружним отаманом місцевої охорони, брав участь у розстрілах червоноармійців»
		Следственное дело	Волика Григорія Павловича, жителя повітового м. Ніжин Чернігівської губернії, засуджено за

1	2	3	4
25.03.1920 р.	8583. 1920 р.	по обвинению Волика Г.П.	постановою колегії Чернігівської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено у службі в серпні 1919 р. в контррозвідці Добровольчої армії генерала А. Денікіна під час окупації нею Ніжина, а також у сприянні в арешті дружини співробітника Ніжинської ПНК
05.04.1920 р.	3605. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Горбатенко Г.П. и др. (всего 11 чел.)	За справою проходять Горбатенко Григорій Прохорович та інші жителі с. Бутівка Сосницького повіту Чернігівської губернії (загалом 11 осіб), з яких 7-х засуджено за постановою колегії Чернігівської ГНК до розстрілу. Їх обвинувачено як учасників місцевого збройного антибільшовицького повстання, що відбулося в березні 1920 р. Слідчі матеріали стосовно одного фігуранта справи направлено на повторне дізнання, а решту з-під варті звільнено за недоведеністю провини. У справі є фотографія невідомого вершника у військовій формі з гвинтівкою
05.10.1920 р.	4030. 1920 р.	Следственное дело по обвинению Добровольского Г.К.	Добровольського Григорія Кузьмича, жителя с. Літки Остерського повіту Чернігівської губернії (так у тексті, нині с. Лихолітки Козелецького району), засуджено за постановою колегії Чернігівської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено у службі 1918 р. помічником начальника гетьманської державної варті с. Чемер Козелецького повіту і в розстрілах червоних партизанів, а також у подальшій службі писарем у контррозвідці Добровольчої армії генерала А. Денікіна під час окупації нею 1919 р. Чернігівщини
02.03.1921 р.	4093. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Зелко М.М.	Зелка Максима Михайловича, жителя с. Салтикова Дівиця Куликівської волості Чернігівського повіту Чернігівської губернії, засуджено за постановою колегії Чернігівської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що 1918 р. служив у державній варті с. Салтикова Дівиця, «проводив арешти й тортури громадян, які виступали проти гетьманської влади»

1	2	3	4
15.05.1921 р.	4026. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Дмитренко Т.Е.	Дмитренко Тихона Євтихийовича, жителя хут. Квасників Олешнянської волості Городнянського повіту Чернігівської губернії засуджено за постановою колегії Чернігівської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що з осені 1920 р. підтримував повстанців місцевого загону петлюрівського отамана Галаки: постачав їх харчами, надавав їм притулок та оперативну інформацію
03.06.1921 р.	8603. 1921 р.	Следственное дело по обвинению Луценко И.А.	Луценко Іларіона Абрамовича, жителя повітового м. Борзна, засуджено за постановою колегії Київської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як учасника місцевого антибільшовицького збройного повстання 1919 р. й члена «Воронківської банди», причетної до вбивства 1920 р. 3-х міліціонерів. Застосуванням амністії V Всеукраїнського з'їзду рад смертний вирок замінено на 5 років ув'язнення в концтаборі
03.03.1922 р.	2521. 1922 р.	Следственное дело по обвинению Лыска А.С.	Лиска Олександра Степановича, жителя м. Нова Басань Козелецького повіту, засуджено за постановою колегії Чернігівської ГНК до розстрілу. Його обвинувачено як такого, що в березні – червні 1920 р. оперував у складі місцевого повстанського загону петлюрівського отамана Ромашка, брав участь у розстрілах полонених червоноармійців і командирів – учасників спрямованих проти повстанців військових операцій
		Следственное дело по обвинению Ичнянской подпольной организации «Патриотичне кубло»	За справою проходять Палагута Федір Данилович та інші жителі містечка Ічня Борзнянського повіту і навколишніх сіл (загалом 34 особи). За вироком надзвичайної сесії Чернігівського губерньського суду 11-х фігурантів засуджено до розстрілу, 7-х – до ув'язнення в концтаборі на термін від 6 місяців до 5 років, а 6-х – до виселення з місць проживання на 3 роки із забороною на цей час перебувати в межах Чернігівської, Полтавської, Київської, а також прикордонних Волинської і Подільської губерній.

1	2	3	4
11.05.1923 р.	9137, тт. 1–6. 1922–1925 рр.	под руководством Палагути Ф.Д. и др. (всього 34 чел.)	Усіх репресованих обвинувачено як учасників збройної підпільної організації «Патріотичне кубло», яка діяла в районі м. Ічня, здійснювала погроми пунктів хлібозаготівлі, поширювала антибільшовицькі відозви, мала стосунки із залишками збройних формувань петлюрівських отаманів Ангела, Скубана та Скрипченка. Стосовно 10-ти фігурантів справу припинено за недоведеністю провини. 25 березня 1925 р. Президія ВУЦВК ухвалила всі смертні вироки за справою замінити на 10 років ув'язнення в концтаборі. У справі зберігаються посвідчення, довідки, паспорти, фотографії та інші особисті документи членів організації
08.05.1921 р., 13.07.1923 р.	7797, тт. 1–9. 1921–1923 рр.	Следственное дело особого архива «О повстанческих и бандитских проявлениях м. Носовке» (всього 38 чел.)	У справі об'єднано слідчі матеріали 1921 і 1923 рр. стосовно Гаврильчука Петра Григоровича та інших жителів містечка Носівка Чернігівської губернії (загалом 38 осіб) – членів місцевої організації «Просвіта». 1921 р. за постановою колегії Чернігівської ГНК 9-х фігурантів справи засуджено до двох років ув'язнення в концтаборі умовно, а 2-х звільнено з-під варті за недоведеністю провини. 1923 р. за вироком Чернігівського губернського суду 2-х фігурантів засуджено до розстрілу, застосуванням амністії заміненого на 10 років позбавлення волі із суворою ізоляцією, 2-х – до 2 років ув'язнення в концтаборі зі знижкою терміну покарання на третину і 2-х звільнено з-під варті за недоведеністю провини. Рішення стосовно решти заарештованих у справі немає. Усіх обвинувачено як членів повстанського комітету, що восени 1919 р. прагнув дезорганізувати евакуацію Червоної армії, чинити опір вторгненню денікінської армії, відновити владу УНР. Із цією метою повстанкомом організовано «супроводжуваний людськими жертвами терористичний акт на залізниці, убивство співробітника ГНК, пограбування і вбивства більшовицьких активістів»

1	2	3	4
17.09.1923 р.	1456. 1923 р.	Следственное дело по обвинению Красножона И.В. и др. (всего 4 чел.)	Фігуранти справи – Красножон Ілля Васильович та інші жителі сіл Пилипча та Свинопухи (нині Вишневе) Ріпкинського району Чернігівської губернії (загалом 4 особи). Красножона І.В. засуджено за вироком надзвичайної сесії Чернігівського губернського суду до розстрілу, заміненого застосуванням амністії на 10 років позбавлення волі з суворою ізоляцією, а інших – до 1–2 років ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як таких, що навесні 1921 р. у складі повстанського загону петлюрівського отамана Галаки брали участь у «вбивстві двох чекістів, бою з червоноармійцями під с. Чисті Луки, нападі на пароплав під м. Радуль і вбивстві 60-ти осіб»
16.10.1924 р.	9045. 1923–1924 рр.	Следственное дело по обвинению Лимана И.Т.	Лимана Івана Тимофійовича, жителя м. Борзна, притягнуто до кримінальної відповідальності повторно. Його обвинувачено як такого, що 1919 р. брав участь у місцевому антибільшовицькому селянському повстанні, перебував у загонах отаманів Шекери й Ангела, розстрілював більшовицьких активістів; був засуджений за постановою колегії Чернігівської ГНК до розстрілу, але під час виконання вироку втік і переховувався; приховавши свою попередню «злочинну» діяльність, добровільно вступив до лав Червоної армії і після демобілізації проживав легально до викриття й повторного арешту. Ухвалою касаційної колегії кримінальних справ Найвищого Суду смертний вирок колегії Чернігівської ГНК стосовно Лимана І.Т. замінено на 5 років позбавлення волі з суворою ізоляцією. За постановою малої президії ВУЦВК від 15 листопада 1924 р. ув'язненого звільнено з-під варти у зв'язку з тим, що з моменту скоєння ним злочину минуло понад 5 років
		Следственное дело по обвинению участников	За справою проходять Хижняк Панкрат Дем'янович та інші жителі с. Браниця Ніжинської округи (загалом 26 осіб). 4-х фігурантів засуджено за вироком Чернігівського губернського суду до

1	2	3	4
	23.10.1924 р. 2290, тт. 1–10. 1922–1928 рр.	«Браницького петлюровського повстанкома» под руководством Хижняка П.Д. и др. (всего 26 чел.)	розстрілу, заміненого на 10 років позбавлення волі; 15-х – до позбавлення волі терміном від 7 місяців до 2 років. Усіх репресованих обвинувачено як членів місцевого петлюрівського повстанкому, що протягом 1919–1924 рр. чинив самосуд над злочинцями, репресії проти представників більшовицької влади та збройний опір загонам губернського відділу ДПУ. Решту фігурантів справи рішенням суду звільнено з-під варти за недоведеністю провини. До справи долучено фотографії керівника повстанкому Хижняка П.Д. та інших фігурантів, а також їхні посвідчення, паспортні книжки тощо
	14.08.1925 р. 4547. 1925 р.	Следственное дело по обвинению Куца А.И.	Куца Олександра Гнатовича, жителя с. Ольшани Малодівицького району Прилуцької округи, засуджено за вироком окружного суду до розстрілу. Його обвинувачено як члена «банди колишніх офіцерів царської армії», яка 1919 р. напала на військові частини, убивала червоноармійців та підтримувала зв'язки з повстанцями отамана Ангела. Смертний вирок стосовно Куца О.Г. «за давністю скоєння злочину» замінено на 5 років позбавлення волі з суворою ізоляцією
	15.01.1926 р. 1366. 1925–1926 рр.	Следственное дело по обвинению Мурашко П.С.	Мурашка Петра Самсоновича, жителя с. Вересоч Ніжинської округи, засуджено Ніжинським окружним судом до 3 років позбавлення волі без суворої ізоляції. Його обвинувачено як члена заснованого 1918 р., за доби гетьманату, місцевого «куркульського збройного загону хліборобів-власників», учасника обшуків осель більшовицьких активістів. Застосуванням амністії V Всеукраїнського з'їзду рад Мурашка П.С. звільнено від покарання. У справі є фотографія фігуранта
28.01.1926 р. 14431. 1925–		Следственное дело по обвинению	Слідчу справу стосовно Ворони Митрофана Івановича та інших жителів м. Носівка Ніжинської округи (загалом 9 осіб) було направлено на розгляд окружному прокуророві. Відомостей про подальшу долю фігурантів немає. Усіх обвинувачено як

1	2	3	4
	1926 рр.	Вороны М.И. и др. (всего 9 чел.)	таких, що 1918 р. були членами «антирадянської куркульської контрреволюційної організації хліборобів-власників», брали участь в арештах червоних партизанів загону М. Кропив'янського й супроводженні їх на розстріл до м. Ніжин
24.10.1929 р.	8884. 1929 р.	Следственное дело по обвинению Крикуна Н.Я., Безкровного Н.А. Недилько М.С., Ющенко С.Х., Фалько С.И.	Фігуранти справи – жителі с. Ярославка Бобровицького району Ніжинської округи. За постановою колегії ОДПУ Крикуна Микиту Яковича, Безкровного Никифора Антоновича й Фалька Степана Гнатовича засуджено до розстрілу, а Неділька Макара Семеновича та Ющенко Сергія Харитоновича – до 10 років ув'язнення в концтаборі. Їх обвинувачено як таких, що в 1919–1920 рр. були повстанцями загону отамана Ромашка, брали участь у «масових погромах, розстрілах червоноармійців і революційно налаштованих селян». Тією ж постановою смертний вирок стосовно Фалька С.Г. замінено на 10 років ув'язнення в концтаборі
24.10.1929 р.	8880. 1929 р.	Следственное дело по обвинению Дуденко П.М., Калюжного З.С.	Фігуранти справи – жителі с. Ядлівка Новобасанського району Ніжинської округи (нині с. Перемога Баришівського району Київської області) Дуденко Петро Михайлович та Калюжний Захар Созонович. За постановою колегії ОДПУ першого засуджено до розстрілу, а другого з-під варті звільнено застосуванням амністії. Дуденка П.М. обвинувачено як такого, що влітку 1920 р. очолював місцеву самооборону й «наказав пограбувати червоноармійський загін, розстріляти його командира й комісара». Калюжного З.С. обвинувачено як такого, що на той час перебував у загоні місцевої самооборони і брав участь у зазначених пограбуваннях та розстрілах
		Следственное дело	За справою проходять жителі с. Дмитрівка Конотопської округи (загалом 7 осіб). Довгого Дмитра Прокоповича й Жованика Олександра Григоровича засуджено за вироком Конотопського окружного суду до розстрілу з конфіскацією май-

1	2	3	4
12.01.1930 р.	6350. 1930 р.	по обвинению Долгого Д.П., Жованика А.Г. и др. (всего 7 чел.)	на, а інших фігурантів справи – до 1–6 років позбавлення волі з конфіскацією майна. Зазначених осіб обвинувачено як організаторів і керівників, а решту – як членів місцевого осередку прогетьманського 1918 р. і проденікінського 1919 р. Союзу хліборобів-власників, що протистояв встановленню більшовицької влади на селі
11.03.1930 р.	4595. 1930 р.	Следственное дело по обвинению Притыка Д.Я.	Притику Дмитра Яковича, уродженця с. Озеряни й жителя хут. Плуг Бобровицького району Ніжинської округи, засуджено за постановою надзвичайної трійки при колегії ДПУ УСРР до розстрілу. Притику Д.Я. обвинувачено у здійсненні замаху на вбивство односельчан, які 1929 р. на суді у справі про його розкуркулення й виселення свідчили про нього як учасника антибільшовицького повстання 1920 р. в с. Озеряни й повстанця загону отамана Ромашка
18.05.1931 р.	8710. 1931 р.	Следственное дело по обвинению Сидоренко Г.Н.	Сидоренка Григорія Микитовича, жителя м. Козелець Ніжинського району, засуджено за постановою судової трійки при колегії ДПУ УСРР до 5 років ув'язнення в концтаборі. Його обвинувачено як такого, що 1918–1919 рр. служив офіцером гетьманського й петлюрівського війська, очолював каральний загін, що «активно діяв проти революційно налаштованих селян і робітників Ніжинського повіту, придушував революційний повстанський рух, розстрілював червоних партизанів»
04.02.1937 р.	2976. 1937 р.	Следственное дело по обвинению Палеха И.В. и др. (всего 4 чел.)	За справою проходять житель м. Чернігів Палеха Іван Володимирович і 3 жителів навколишніх сіл. Палеху І.В. засуджено за вироком спецколегії Чернігівського обласного суду до 10 років виправно-трудових таборів із конфіскацією майна та обмеженням у правах на 5 років, а 2-х селян – до 5 років позбавлення волі. Усіх трьох обвинувачено як таких, що «прагнули утворення української буржуазно-націоналістичної держави». 4-го фігуранта справи звільнено з-під варті за недоведеністю

1	2	3	4
			<p>провини. Згідно зі слідчими матеріалами, Палеха І.В навесні 1919 р. виступив з антибільшовицькою промовою в с. Матусів Шполянського повіту Київської губернії під час захоплення села «бандою отамана Н. Григор'єва і влаштування нею єврейського погрому». За показаннями свідків того ж року обвинувачуваний перебував у м. Конотоп як поручик денікінської армії. До справи долучено свідоцтво з фотографією Палехи І.В. про закінчення Київського інституту народної освіти, а також фотографії інших фігурантів</p>
	<p>25.08.1937 р. 4167. 1937 р.</p>	<p>Следственное дело по обвинению Брыля Ф.А.</p>	<p>Бриля Пилипа Антоновича, жителя хут. Хромовці Бобровицького району Чернігівської області, засуджено за постановою трійки при Чернігівському обласному Управлінні НКВС до 10 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах. Його обвинувачено як колишнього офіцера царської армії, котрий із 1920 р. «брав активну участь у боротьбі проти радянської влади у складі банд Махна і Коваля, у зв'язку з чим 1921 і 1922 рр. двічі перебував під арештом»</p>
	<p>07.04.1941 р. 14002. 1940–1941 рр.</p>	<p>Следственное дело по обвинению Матченко И.И.</p>	<p>Матченка Івана Івановича, уродженця с. Рубанка Дмитрівського району Чернігівської області, засуджено за постановою особливої наради при НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудовах таборах. Його обвинувачено в нелегальному переході державного кордону. Згідно зі слідчими матеріалами, Матченко І.І. в 1919–1920 рр. служив у білій армії водієм генерала Бредова. До справи долучено фотографію фігуранта</p>
<p>18.09.1946 р. 9298. 1946 р.</p>		<p>Следственное дело по обвинению Дорошенко Л.Г.</p>	<p>Дорошенка Леоніда Григоровича, уродженця м. Чернігів, засуджено за вироком військового трибуналу Північної групи військ до 10 років позбавлення волі з обмеженням у правах на 3 роки без конфіскації майна. Його обвинувачено як такого, що в грудні 1945 р. здійснив нелегальний перехід державного кордону СРСР із Польщею, у районі м. Варшава був затриманий. Згідно зі</p>

1	2	3	4
			слідчими матеріалами, Дорошенко Л.Г. 1919–1920 рр. служив у денікінських і врангелівських військах, брав участь у бойових діях проти частин Червоної армії, у листопаді 1920 р. евакуювався до м. Константинополь, звідки переїхав до Болгарії, а потім до Франції. 1945 р. він кілька місяців утримувався німцями в трудовому таборі м. Цитау, а після визволення Червоною армією у травні 1945 р. повернувся на Батьківщину. Спробу нелегального виїзду за кордон обвинувачуваний пояснив бажанням зустрітися з родичами, які там залишилися

Вступна стаття та публ. В. ВАСИЛЕНКА*

Репрессии против участников антибольшевистского движения в Украине (1917–1925 гг.): архивно-уголовные дела свидетельствуют...

В публикации подаётся часть указателя участников антибольшевистского движения в Украине в 1917–1925 гг. в виде аннотаций архивно-уголовных дел 1919–1948 гг. производства.

Ключевые слова: антибольшевистское движение, повстанческое движение, УНР, гражданская война, репрессии.

Repression Against Anti-Bolshevik Movement Members in Ukraine (1917–1925): Archive and Criminal Cases Suggest...

The publication served part of the index participants of anti-Bolshevik movement in Ukraine in 1917–1925 as annotations archive and criminal cases 1919–1948 production.

Key words: anti-bolshevik movement, the insurgency, UNR, civil war, repression.

---

* *Василенко В'ячеслав Миколайович* — провідний науковий співробітник ГДА СБ України.